

Zivot

KULTURNĚ SPOLEČENSKÝ ČASOPIS • ÚNOR • FEBRUÁR • LUTY • ČÍSLO 2/1980 ROČNÍK 23 CENA 1 ZŁ

VIII
ZJAZD

PZPR

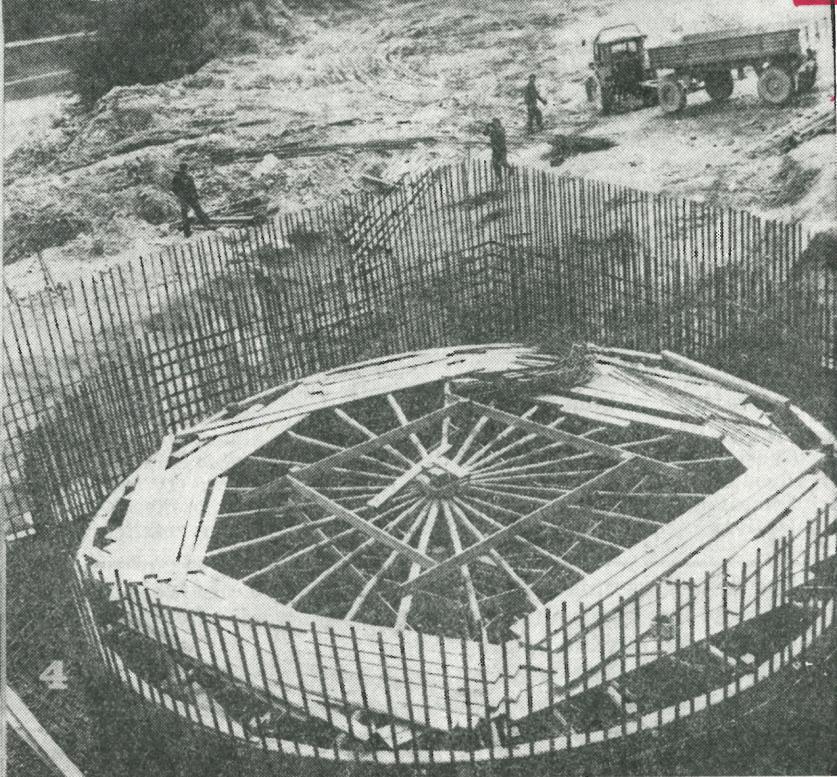
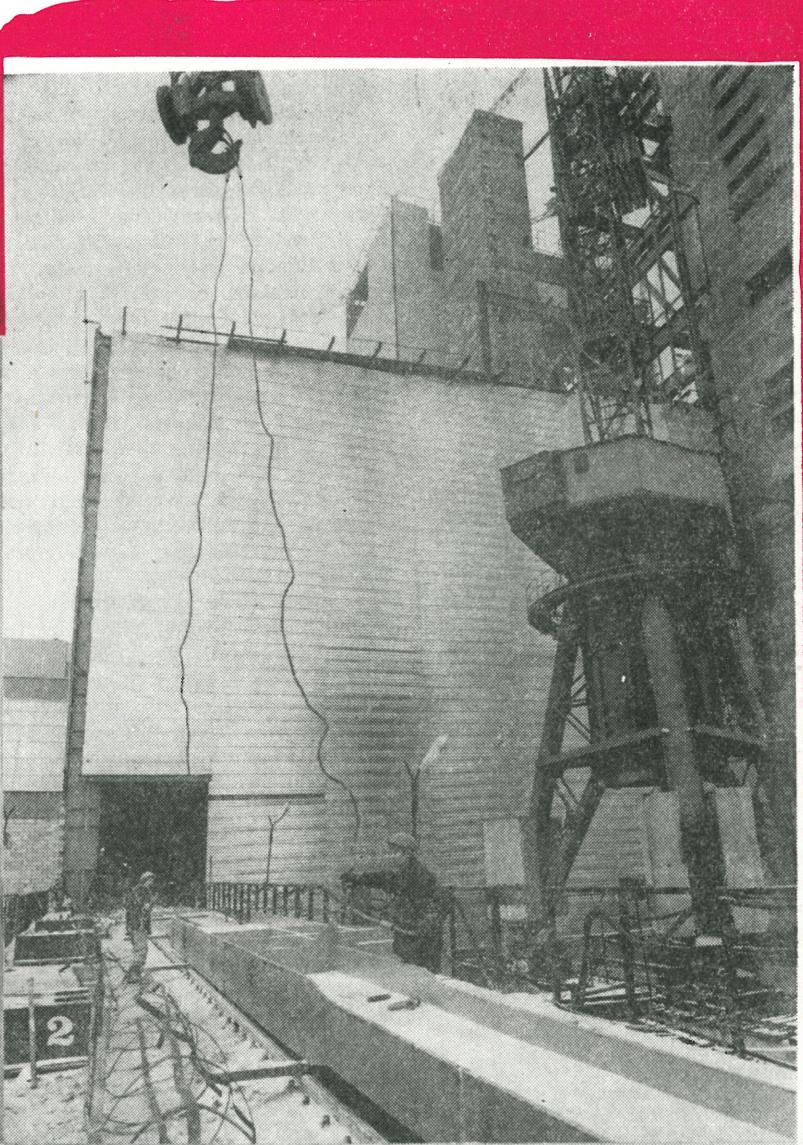
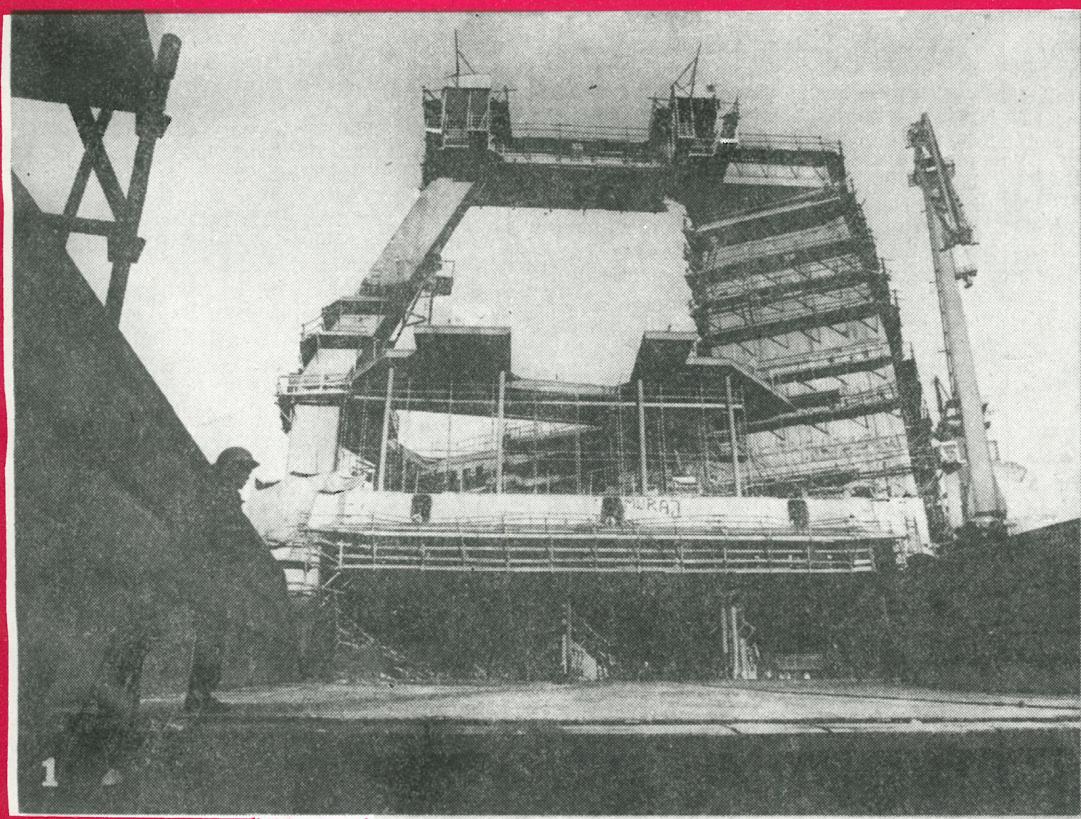
Máme vše pro to, abychom splnili aspirace našeho národa. Máme moderní průmyslový potenciál, úrodnou zemi s bohatstvím surovin a hlavně lidi – zkušenou, obětavou dělnickou třídu a pracovité zemědělce, nadanou a vzdělanou inteligenci, skvělou mládež. To jsou předpoklady úspěchu našeho národa. Chtěli bychom schválit takový program, který umožní příslušné využití těchto velkých národních zásob.

(Z novoročního projevu prvního tajemníka ÚV PSDS Edwarda Gierka)

V sedmdesátých letech bylo Polsko jedním velkým staveništěm. V oblastech, ve kterých žije česká a slovenská národnostní menšina, se v současné době realizuje

jí dvě významné investice. U Kucowa (snímek 1 a 2) roste velký paličkový a energetický kombinát Belchatów. První práce zde byly zahájeny v roce 1974 a

již v září letosního roku se vytěží první tuny hnědého uhlí; v posledním čtvrtletí 1980 vyrobí elektrárna Belchatów I první proud.



V roce 1985 bude kapacita elektrárny činit 4320 megawattů. Přehrada na Dunajci v Niedci (snímek 3 a 4) na Spiši je investicí stejně důležitou. Na její výstavbě se pracuje. Blízké ujářmení této rozmarné řeky a vytvoření velkého přehradního jezera přispěje k rozvoji turistického ruchu, zabrání hrozivým záplavám a zásobí oblast elektrickou energií. O těchto investicích a řadě dalších, např. huť Katowice, Lublinský uhlerný revír, Severní přístav, Závody na umělá hnojiva v Policiach, automobilka v Bielsku-Bialé — Tyčachách, FANAR v našem Zelově atd., bylo rozhodnuto pro uspokojování potřeb dneška a pro rozvoj našeho hospodářství v osmdesátych letech.



V PROSPECH KRAJINY A NÁS VŠETKÝCH

Skončila sa mnohotyždňová, tvorivá predzjazdová volebná kampaň Poľskej zjednotenej robotníckej strany, počas ktorej zvolili do straničkých orgánov vyše 400 000 popredných činitelov, ktorí reprezentujú všetky prostredia, tešia sa dôvere a majú autoritu. Vo všetkých vojvodstvách sa konali konferencie, ktoré zhodnotili doterajšie výsledky vojvodstiev a ich prínos do rozvoja krajiny a vypracovali programy pôsobnosti na najbližšie roky. Na XVII. plenárnom zasadnutí Ústredného výboru PZRS jednolhasne schválil správu o činnosti v období medzi VII. a VIII. zjazdom strany. Táto správa zdôrazňuje, že strana nálezie plnila svoju vedúcu úlohu v živote krajiny a národa, vytyčovala smery rozvoja, organizovala a zoskupovala pracujúcich pre realizáciu ambicioznych úloh na ceste socialistickej výstavby, vytyčených na VI. a VII. zjazde PZRS.

V pondelok 11. februára t.r. o 16. hod. sa v kongresovej sále Paláca kultúry a vedy vo Varšave začali päťdňové rokovania VIII. ZJAZDU POLESKY ZJEDNOTENEJ ROBOTNÍCKEJ STRANY, ktoré priamo prenášali rozhlas a televízia. Zúčastnilo sa ich 1833 delegátov zvolených počas predzjazdovej kampane. Bolo medzi nimi okolo 46 percent robotníkov, 9 percent rolníkov, najaktívnejší predstaviteľia všetkých spoločenských skupín a povolani, pracovníci štátnej a hospodárskej správy, vynikajúci vedci a tvorcovia, inžinieri, lekári, osvetoví pracovníci, zaslúžení činitelia robotníckeho hnutia a socialistických zväzov mládeže.

Rokovaní VIII. zjazdu PZRS sa zúčastnili delegácie bratských komunistických a robotníckych strán zo všetkých socialistických štátov a ostatných európskych krajín, ako aj pozorovateľia niektorých európskych socialistických strán.

Na čele delegácie Komunistickej strany Sovietskeho zväzu stal člen Politického byra, tajomník ÚV KSSZ Michail Suslov. Vedúcom delegácie Komunistickej strany Československa bol len Predsedníctvo, tajomník ÚV KSC Vasil Bilak.

Rozhodnutia, ktoré upresnil VIII. zjazd PZRS, budú mať rozhodujúci význam pre súčasný rozvoj Poľska v nových podmienkach osemdesiatych rokov, pre ďalšie upevňovanie vydobytov socializmu a blahobyt celej spoločnosti. Stanú sa základom volebného programu Frontu národnej jednoty vo volbách do Sejmu a vojvodských národných výborov, ktoré Štátna rada určila na nedelu 23. marca t.r. Zjazdové uznesenia budú taktiež zahrňovať potreby a perspektívne plány jednotlivých vojvodstiev a oblastí, úlohy, ktoré bude realizovať celý národ.

Nebudú to ľahké úlohy. V poslednom období sa totiž nakopili vonkajšie a vnútorné ľažnosti. Aby sme ich zdolali — bude treba vysúkať rukávy a poctivo, ale aj módru pracovať. Že takto je vôle spoločnosti, svedčí priebeh hlbokej a úprimnej celonárodnej diskusie nad smernicami ÚV na VIII. zjazde. Hovorilo sa počas nej o najdôležitejších problémoch našho života a ďalšieho rozvoja krajiny. O dosiahnutých výsledkoch a o tom, čo znepokojuje, o spôsoboch čo najlepšieho využitia obrovského výrobného potenciálu zhromaždeného v uplynulom desaťročí, o tom, ako najefektívnejšie a najúspornejšie hospodáriť silami a prostriedkami, ktoré máme k dispozícii.

„Vedúcim motívom tejto diskusie — povedal na XVII. pléne ÚV Edward Gerek — je nezlomná vôle budovania silného a bohatého Poľska, upevňovania vydobytov socializmu, krácania cestou, ktorú načrtol VI. a VII. zjazd. Svedčí o tom kladné hodnotenie výsledkov sedemdesiatych rokov, akceptovanie cielov politiky strany.“



Všetci zhodne súhlasia, že iba v podmienkach mierovej a tvorivej práce môžeme dosiahnuť vytyčené ciele. Eustvo zaplatilo obrovskú cenu za víťazstvo nad hitlerovským fašizmom v máji pred 35 rokmi, po ktorom zavrádol v Európe všeobecný mier. Tridsať rokov neskôr, z iniciatívy socialistických štátov Konferencia o európskej bezpečnosti a spolupráci pripravovala svojom Záverečnom akte neodvratiteľnosť rozhodnutí schválených v Postupimi v auguste roku 1945, ako základu mieroveho spolunažívania európskych štátov a národov. Tento rok nás čaká ďalší krok na ceste upevňovania týchto základov: stretnutie predstaviteľov signatárov Záverečného aktu KEBS v Madride. Malo to byť pôvodne stretnutie, ktoré by určilo ďalšie podmienky rozvoja spolupráce medzi európskymi štátmi. Dnes si uvedomujeme, že jeho hlavnou úlohou bude napraviť škody, aké spôsobilo veci mieru decembrové rozhodnutie NATO o umiestnení amerických rakiet na území členských štátov Severoatlantického paktu. Nás boj o upevnenie mieru a rozvoj medzinárodnej spolupráce bude ďaždiť vzhľadom na agresívne počiny a metódy studenej vojny USA na pozadi udalostí v Afganistane. Popri námahavej práci na ceste nášho rozvoja, ktorý vytýčí VIII. zjazd, čaká nás úpornej boj za lepší a bezpečnejší zajtrajšok, za mier v Európe a vo svete.

15.t.m. skončili vo Varšave plodné rokovania VIII. zjazdu Poľskej zjednotenej robotníckej strany, ktorý zvolil najvyššie orgány strany. Za prvho tajomníka ÚV PZRS bol opäť zvolený EDWARD GIEREK.

Zjazd schválil uznesenie Úlohy strany v ďalšom rozvoji socialistického Poľska, v stvárvaní blahobytu poľského národa a uznesenie o kompletnom obhospodárení Visly, ako aj o využití vodných zásob krajiny. Zjazd prijal aj rezolúciu O zachovanie mieru, o zastavenie pretekov v zbrojení o pokračovanie v politike uvoľňovania napätia, ako aj výzvu O všeobecnú podporu uznesení VIII. zjazdu PZRS — základu platformy Frontu národnej jednoty vo volbách do Sejmu PER a vojvodských národných výborov, ktorú CV FNJ dňa 21.t.m. prijal za volebnú deklaráciu.

Za členov Politického byra boli zvolení: EDWARD GIEREK, EDWARD BABIUCH, ZDZISŁAW GRUDZIEŃ, HENRYK JABŁOŃSKI, MIECZYŚLAW JAGIELSKI, WOJCIECH JARUZELSKI, STANISŁAW KANIA, ALOJZY KARKOSZKA, STANISŁAW KOWALCZYK, WŁADYSŁAW KRUCZEK, JERZY LUKASZEWICZ, JAN SZYDLAK, ANDRZEJ WERBLAN, TADEUSZ WRZASZCZYK. Za zástupcov členov Politického byra ÚV PZRS boli zvolení: KAZIMIERZ BARCIKOWSKI, JÓZEF PIŃKOWSKI, TADEUSZ PYKA, EMIL WOJTAŠEK, ZDZISŁAW ŻANDAROWSKI.

Do Sekretariátu ÚV PZRS boli zvolení: EDWARD GIEREK — prvý tajomník, ako aj tajomníci ÚV: STANISŁAW KANIA, JERZY LUKASZEWICZ, JÓZEF PIŃKOWSKI, JERZY WASZCZUK, ANDRZEJ WERBLAN, ANDRZEJ ŻABIŃSKI, ZDZISŁAW ŻANDAROWSKI. Za členov Sekretariátu ÚV boli zvolení: ZDZISŁAW KUROWSKI a ZBIGNIEW ZIELINSKI.

Zjazd jednolhasne rozhadol, že sa bude pokračovať v stratégii VI. a VII. zjazdu.

Ako vieme nastala zmena vo funkciu ministerského predsedu. Sejm PLR dňa 18.t.m. zvolil do funkcie predsedu Rady ministrov člena Politického byra ÚV KSČS EDWARDA BABIUCHA. Na návrh predsedu Rady ministrov Sejm vymenoval KAZIMIERZA BARCIKOWSKÉHO za podpredsedu Rady ministrov a RYSZARDA KARSKÉHO za ministra zahraničného obchodu a morského hospodárstva.

Vojvodská konferencia PZRS v Nowom Sączu

Dobre človeka nadradeným heslom činnosti strany — pod takýmto heslom rokovala 12.I. t.r. vojvodská volebná konferencia PZRS v Nowom Sączu. Hodnotiac uplynulé obdobie prvý tajomník VV PZRS Henryk Kostecki konštatoval, že sa zvýšila úloha a autorita strany v nowosączaškej oblasti, čo sa prejavilo o.i. v raste straničkých radov. Zároveň sa upevnilo robotníckorolnické jadro PZRS. Hospodárske úlohy v Nowosączaškom vojvodstve boli splnené. Dynamicky sa rozvíjal priemysel, svoje úlohy — napriek ľažnostiam — realizovalo stavebnictvo, doprava, obchod a spoje. Další pokrok zaznamenal poľnohospodárstvo. Existujú však ešte značné rezervy, ktoré treba plne využiť. Prvoradou úlohou v najbližších rokoch je zvýšenie efektivity hospodárenia, a to nielen vo výrobnej sfére, ale vo všetkých oblastiach spoločenského a hospodárskeho života.

Konferencia schválila uznesenie, ktoré upresňuje hlavné smery činnosti vojvodskej organizácie PZRS na roky 1980—81. Zdôrazňuje sa v ňom o.i. úlohy súvisiace s rozvojom sanatórnej liečby, turistiky a rekreácie, určené v usnesení Rady ministrov z 5. októbra 1979.

Účastníci konferencie zvolili 18 delegátov na VIII. zjazd strany, ako aj nové orgány VV PZRS. Za prvého tajomníka VV bol opäť zvolený HENRYK KOSTECKI a za tajomníkov EWA SZALAŃSKA, JAN KANIA, ANTONI RĄCZKA a EUGENIUSZ SATOLA. Členmi sekretariátu sa stali JULIAN BUDA, JAN KOSZKUL a JERZY MARDYŁA.

Podmínkou ďalšieho rozvoja je dobrá práce

Pro celé Piotrzkowské vojvodství byla vojvodská konference PSDS mimořadne dôležitou udalosť. V obsáhlém referáte prvni tajemník VV PSDS Stanisław Składowski zhodnotil výsledky vojvodství v uplynulém volebním období. Mimo určité potíže jsou dobré; pracující stávajícího průmyslu se v posledních letech a zvláště loni pripínili o značný růst průmyslové výroby. Největší investice ve vojvodství — a současně největší ve státě — je palivový a energetický kombinát Bełchatów, jehož výstavba pokračuje shodně s plánem. První tajemník dále uvedl, že v příštích letech se bude věnovat zvýšenou pozornost bytové výstavbě, realizaci dopravních investic, rozvoji zemědělství — agrární struktury, chovu ryb a ochraně lesů. V oblastním plánu na zdravotnictví, osvětu a kulturu připadají 2,5 miliardy zlatých.

V diskusných príspěvcích delegáti hovorili hlavně o vnitrostrannických, hospodářských a sociálních otázkách.

Konference zvolila nový VV PSDS: prvním tajemníkem je opět STANISŁAW SKŁADOWSKI. Tajemníci VV PSDS: ANDRZEJ DETRYCH, TADEUSZ RYBAK, WŁODZIMIERZ STEFAŃSKI a EWA TROJANOWSKA. Členem VV a také delegátem na VIII. sjezd PSDS je mistr ze zelovského Farnu poslanec Bronisław Cieniewski. Mezi kandidáty na členy je také vedoucí admin. odd. VV PSDS Jan Słomkowski a první tajemník MV a OV PSDS v Zelově Józef Tosik.

Zo zasadania predsedníctva ÚV KSČS

Tematikou zasadania predsedníctva ÚV KSČS, ktoré sa konalo 20. januára t.r. pod vedením predsedu ÚV Adama Chalupca, boli organizačné, osvetové a kultúrne predsažvazia Spoločnosti v roku 1980, ktoré majú slúžiť realizácii uznesenia VI. zjazdu.

Na zasadanií, ktorého sa zúčastnil aj predseda Hlavnej revíznej komisie Alojz Šperlák, sa rokovalo o účasti Spoločnosti v kampani pred VIII. zjazdom strany. Výrazom tejto účasti bolo uvedenie problematiky VIII. zjazdu na schôdzach obvodov v miestnych skupin a v časopise Život, ako aj spoluúčasť členov Spoločnosti v diskusií o otázkach vyplývajúcich zo smerníc PZRS.

Tento rok sa Spoločnosť vo svojej pôsobnosti sústredí hlavne na upevňovanie úlohy obvodov a miestnych skupin, ich väčšej samostatnosti v práci a rozšírení kolektívnej činnosti ich výborov.

Srdcne děkuji všem za blahopřání, která jsem obdržel u příležitosti zvolení mne za předsedu Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku a také nového roku.

ADAM CHALUPEC

Zvýši sa pôsobenie Spoločnosti pre rozšírenie vyučovania slovenského jazyka na základných školách, pristúpi sa k vyučovaniu českého jazyka v Zelove, najmä keď ide o mládež, a prehľbi sa spolupráca obvodov a miestnych skupín so školami. V kultúrnej práci sa pozdvihne pôsobnosť miestnych skupín na Orave, vytvorí sa tam reprezentatívny súbor OV, bude sa zvýšovať úroveň a obohacovať program súborov na Spiši, ako aj upevňovať terajšiu aktívnu činnosť v Zelove. Učinnejšia bude tiež pomoc Ústredného výboru vo vybavovaní potrieb miestnych skupín a obvodov. Osobitnú pozornosť sa venuje dokončeniu výstavy klubovne miestnej skupiny vo Vyšných Lapšoch a oprave klubovne v Zelove, ako aj konečnému vybavaniu nových miestností pre klubovňu OV v Jablonke (čo napriek správe v Živote č. 6/79 nebolo z rôznych príčin zrealizované). Spoloč-

nosť sa vo svojej pôsobnosti zameria i na jubileum 35. výročia výťazstva nad fašizmom v druhej svetovej vojne. Dôsledne sa bude spieť k vybaveniu odbojárskych záležitostí.

Predsedníctvo ÚV rokovalo aj o sme-

roch spolupráce s Maticou slovenskou a

Ceskoslovenskou ústavom zahraničným,

ktoré slúžia prehľbeniu súčinnosti s týmito ustanovizňami, ako aj o rozší-

rení spolupráce Spoločnosti z kultúrny-

mi strediskami na Slovensku v rámci

pohraničných stykov, najmä na území

Banskobystrického a Košického kraja.

Tohoročné oslavy 35. výročia oslobo-

denia Československa budú slúžiť roz-

šíreniu poznatkov miestnych skupín a

obvodov o význame tohto faktu, ktorý umožnil socialistický rozvoj Československa.

Pôsobnosť Spoločnosti na po-

česť tohto výročia bude tiež slúžiť prehľbeniu priateľstva medzi bratskými

národmi Poľska a Československa. V

rámci týchto osláv Spoločnosť bude zá-

roveň spolupracovať s Československým

kultúrnym strediskom

na Varšave a s miestnymi orgánmi.

Dôležitým prvkom práce Spoločnosti bude súčinnosť v realizácii úloh Frontu

národnej jednoty, najmä tých, ktoré vy-

plývajú z uznesení VIII. zjazdu PZRS, volieb do Sejmu a vojvodských národných výborov, ako aj aktívnu účasť vo svojpolomocných verejnoprospešných prá-
cach. Rovnako dôležité bude zahájenie spolupráce KSČS s gminnými a voj-
vodskými kultúrnymi strediskami, čo však nezávisí len na Spoločnosti. Orga-
nizačné zložky KSČS prejavia iniciáti-
vu a budú spieť k tejto spolupráci.

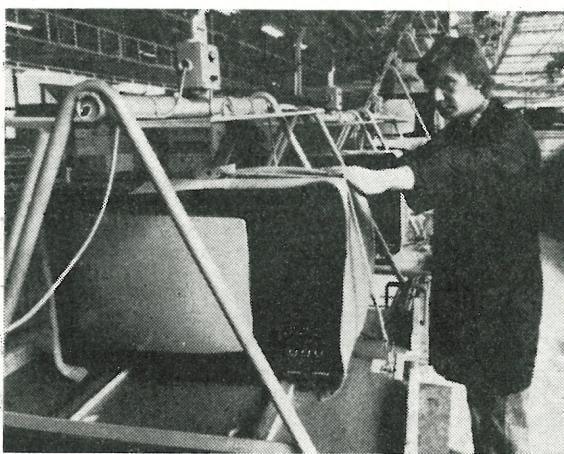
Výrazom činnosti Spoločnosti v uve-
dených smeroch sú rozhodnutia pred-
sedníctva ÚV, ktoré zasadalo prvýkrát
po VI. zjazde.

Bolo rozhodnuté, že v dňoch 2. a 3.II.
sa budú konať pracovné zasadania ob-
vodných výborov na Spiši a Orave a
vo februári nasledujúce zasadnutie pred-
sedníctva ÚV. Uskutoční analýzu
práce klubovní Spoločnosti a pôsobnosti
jednotlivých súborov na Orave a Spiši,
oboznámi sa s činnosťou výborov MS pre
zvýšenie počtu žiakov na vyučovanie
slovenčiny počas terajších zápisov na
oravských a spišských školách, ako aj
s finančným rozpočtom Spoločnosti za
rok 1979 a schv

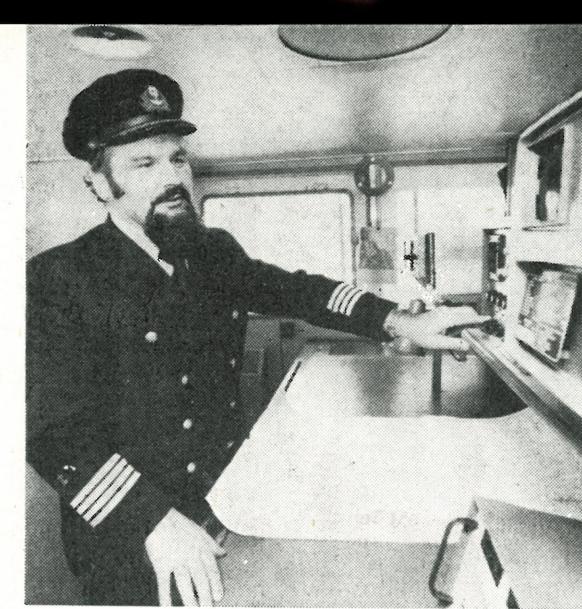
ÚSILÍ PRACUJÍCICH NAŠI ZEMĚ ROZHODUJE O ROZVOJI SOCIALISTICKÉHO POLSKA, O ŠTĚSTÍ CELÉHO NÁRODA. SNÍMKY NAŠEHO ÚNOROVÉHO FOTOSERVISU UKAZUJÍ NĚKTERÉ VÝSLEDKY NAŠI PRÁCE A NAŠE ÚSPĚCHY



Z četných závazků pracujících na počest VIII. sjezdu PSDS zaznamenáváme závazky 5000 zaměstnanců Rešovské továrny na dopravní zařízení. Na snímku: montáž letadlového motoru na export do USA



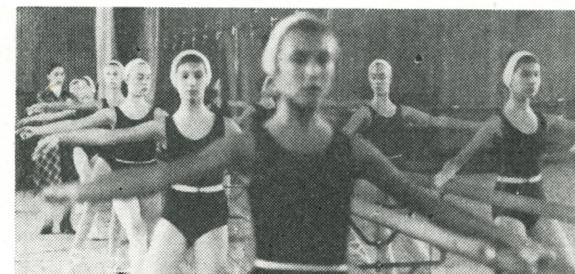
Ve varšavských závodech na výrobu televizorů montují moderní přijímač „Jowisz“ pro barevné vystřílení. Již aby byl v našich domovech!



Delegát na VIII. sjezd PSDS, kapitán dálkové plavby Mieczysław Jędraszek je zaměstnancem rybářského podniku „Gryf“ ve Štětině. Zastupuje námořníky, kteří svou obětavou prací velkým dílem přispívají k výsledkům našeho národního hospodářství.



Průmysl pro zemědělství. Pokračuje stavba největšího kombinátu na výrobu hnojiv Police II. Již v roce 1981 bude vyrábět 300 000 tun čpavku ročně.

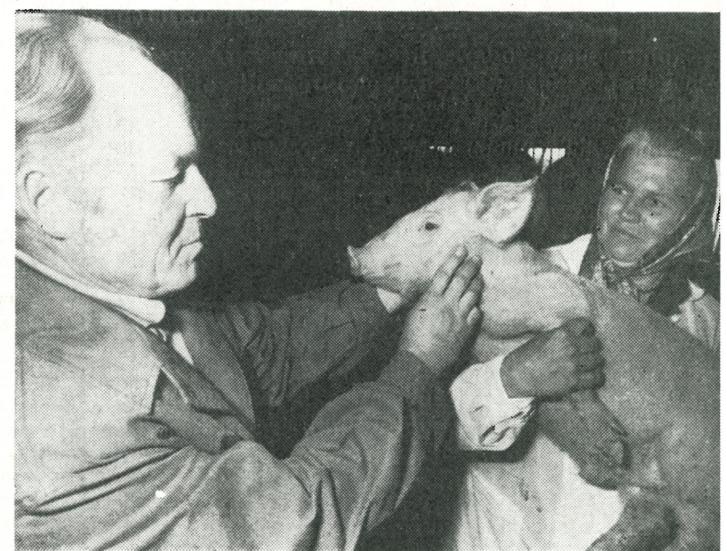


Ve směrnících na VIII. sjezd PSDS čteme: „Mimořádný význam má neustálé zvyšování úrovně společenského uvědomění mladého pokolení, jeho vzdělání a kvalifikaci, odbornosti v zaměstnání a kultury.“

Obnovujeme další a další stavitecké památky, abychom zachovali jejich krásu pro budoucí pokolení. Na snímku, pořízeném z letu ptáka, je starobylé městečko Biecz v Krośnickém vojvodství.



Pěče o zdraví národa je základní vymožeností našeho zřízení. Na snímku, který byl pořízen zvláštním objektivem, tzv. „rybím okem“, vidíme výstavbu onkologického střediska. V popředí montér M. Cichocki.



Aurelia a Stanisław Kamińští, zemědělci z obce Moňki, se soustředili na výrobu vepřového dobyteka. Ročně prodávají státu 600 selat a 110 krmných vepřů. Koncem minulého roku navštívil tuto obec první tajemník ÚV PSDS Edward Gierek.



Stále častější obrázek v polské krajině: rodina 2 + 1 a samozrejme „maluch“, původem z Bielska-Białej.

HLOHOVEC

Na západnom okraji Nitrianskej pahorkatiny a na níve Váhu leží mesto Hlohovec. Do tohto mesta chodia turisti, hlavne z Piešťan, ktorých príťahuje krásna krajinka a atraktívne vinárne. Mesto preslávili známe vinárske závody. Má aj rozvinutý potravinársky, konfekčný a farmakologický priemysel. Je to pokojné mesto. V pracovných hodinách je tu malý ruch a práve vtedy je najlepšie navštěvoval obchody, ktoré sú sústredené v starem stredovekom centre. Z tohto mesta možno v diaľke vidieť nové vežiaky. Na pozadi hôr vyzerajú ako umelé kozmické výtvory.

Zo sprivedu sa dozvedáme, že toto územie bolo osídlené už v neolitickej dobe. V 12. až 13. storočí bolo sídlom župy. Pod hlohovským hradom, na ľavom brehu Váhu, sa rozvinula poddanská osada (Starý Hlohovec) a vedla nej po príchode kolonistov v prvej polovici 14. storočia stredoveké mesto — Nový Hlohovec — s pravidelným pôdorysom. Tento pôdrys sa stal základom ďalšieho rozvoja

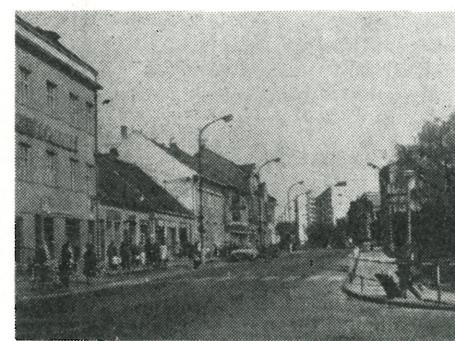


Jedna z architektonických pamiatok kostol na námestí.

Hlohovec — jedna z hlavných ulíc v stredovekom centre.

mesta a dodnes tvorí štruktúru historického jadra. V tejto vzdialenej minulosti Hlohovec bol známym obchodným centrom.

Hodno viedieť, že v tomto meste pôsobili básnici Ján Hollý a Janko Kráľ, spisovateľ Daniel Sinapius Horčička, ako aj dramatik Ján Sinapius Horčička. Po prvej svetovej vojne sa tuná vyvinulo revolučné hnutie. Pamätná tabuľa na železničnej stanici pripomína masový štrajk robotníkov v roku 1920. V Hlohovci pôsobila jedná z prvých organizácií KSČ. Hodno si taktiež pozrieť popri historických pamiatkach pomník SNP od L. Gogu.



Text a foto: M. Kaskiewicz

VÁCLAV CIBULA

PRAŽSKÉ POVĚSTI

O virguli ze staroměstských mlýnů



Ilustroval Cyril Bouda

Cisar Karel IV. byl panovník počestný a spravedlivý. Ne nadarmo se mu v Čechách říkalo Otec vlasti, protože se jako opravdový otec staral, aby v jeho zemi bylo všechno v pořádku; dbal, aby chudým nechyběla práce, a na bohaté dával pozor, aby moc ne-lakotili. A protože v Praze žilo tehdy přeměnho nejrůznějších remeslníků, vedl své úřady k tomu, aby pečlivě dohlížely na remeslo i na živnost. Nebyla to úloha snadná, uhlidat všechny ty zlatníky, platinéry, kováře, soukeníky, kraječe suken, postřihače a slévače cínu, tobolečníky, ševce, jircháře, flašnýře a plátenice, šenkýře a rousnice. Dobrá a poctivá práce měla zlaté dno, ale muselo to být remeslo poctivé a fortelně udělané, aby si nikdo nemohl ani v nejmenším stěžovat; remeslníci a kramáři museli mít v pořádku míry a váhy a nesměli nikoho šidit ani v nejmenším, protože potom by císař zrovna tak přísmý jako každý otec, když mu začnou synové provádět nepravosti. A tak si dal cisar čas od času poslat na svůj královský hrad hrnce a štou-dve, škopky i židle, dřevěné stoly, vlašské rukavice, kahance, kladiva a seký-

ry, penzlíky nebo zas výrobky kameníků, cínářů či šaty krejčíků a ještě celou spoustu dalších věcí a výrobků, a vždycky pozorně zkoumal a zkoušel, jestli je všechno v pořádku. A běda, když nebylo, nebo když došla na někoho stížnost, že šidi v mříči váze: leckterý pekař se potom koupal ve studené vodě Vltavy za posměšku a křiku postižených, kteří si takové divadlo nikdy nenechali ujít.

Ale to všechno cisař nastačilo, protože chtěl také vědět, jak všechny ty prosté a obyčejné věci vznikají, jak lidé pracují, zkrátka jak žijí uprostřed každodenních starostí trampot i radosti, protože takové věci nemohli z okna svého hradu vidět, i když měl oči sebelepší; a jeho nejbližší mu to povědět dost dobře nedovedli, protože jakmile se zástupce moci úřední ukázal v blízkosti nějakého povedeného taškáře, který nenápadně či docela bez skrupulí šíril a okrádal chudáky, hned bylo všechno v nejlepším pořádku a největší hrubián se rázem změnil v učiněného beránka a lidumila, který diví že všechno nerozdá zadarmo a ještě za lidem poděkuje.

Proto se cisar čas od času převlékl do obyčejných šatů a vydal se do ulic, poseděl v zastrčených hospodách a poslouchal, co si lidé vyprávějí a o čem spolu hovořívají; anebo si oblékly odřený kabát slouhy a šel nakoupit slepicí či husu, zašel i do krámku, kde se prodávaly kroupy a pozorně se díval na prsty a hlavně na míry, anebo jen tak chodil s rukama za zády po rynech a uličkách a díval se a poslouchal.

Jednou ho napadlo, že by se mohl podívat na mlynáře. A hned přikázal sluhům, aby mu přinesli šat pocestních krajánků, kteří se od jara do podzimu potulují od mlýna ke mlýnu jako tažní ptáci, nikde dlouho nevydrží, ale pořád se vracejí na stará místa, kde jím bylo dobré. Přinesli mu osoopané kostkované kalhoty a starou hazuku, a ještě mu ji trochu posypali moukou, aby nebyl mlynářům nápadný; na hlavi si dal cisar starou čepici, přes rameno pytel a potají se vydal přes kamenný most ke staroměstským mlýnům, které stály hned vedle mostu. A protože chtěl být nenápadný, vešel zvedle do mlýnice nejbližšího poříčního mlýnu a tvářil se, jako by tam patřil odjakživa.

Moc se mu ta práce zalíbila: všechno si důkladně prohlížel, tu postál, tam poseděl, o kus dál prohodil páru slov s hromotluckými mládky, díval se zdál-

ky i docela zblízka, někdy se i na chvíli posadil, aby líp viděl všechny ty fortele mlynářské práce. Ve dvoře ztratil páru slov s venkovskými chasnýky, kteří přivezli pytle s obilím, a dlouho pozoroval zamoučněné mládence, kteří si přehodili přes rameno pytel pšenice jako peřinu, a ještě s tím nákladem div neběželi. Podíval se do Šalandy, kde pleskalo remení jako když střílí, dlouho sledoval, jak se takový mlýn nasýpá, jak se melivo hrne mezi páry mlýnských kamenů i jak se dlouho bílým pytlíkem sype a vytřepává mouku do moučnice. Jak mládkové sbírají mouku, která padala jen tak do truhly, a znova ji vynáší na koš, aby ani prášek nepřišel nazmar, a to všechno znova a znova a tak dlouho, dokud se všechna běl ze zrní nevymele a nezbudou jen nažloutlé lehounké otruby.

O kus dál se díval, jak tři svalnatí chlapci opravují mlýnské kameny, dlouhým mletím tak ohlazené, že se div neleskly; a pozoroval, jak do nich znova vysekávají vruby a jamky, aby byly zase drsné a dobře drtily zrní.

Při vši té podívané cisar docela zapomněl, že čas utíká, a pořád tak chodil a posedával a vyptával se, až začal být podezřelý stárkovi, který měl celou tu práci na starosti. Stárek si už před hodnou chvíli všiml vousatého krajánka, který mohl skály lámat, ale od rána ještě nesáhl na práci, jen chodil a díval se, jako by mu měly oči z dílků vypadnout. Nějakou dobu neříkal nic, myslí, že se nový krajánek chce nejdřív trochu porozhlédnout, když, z jaké dálky přišel, a možná na takový ruch nemí ani zvýklý. Krajánek se však porozhlížel trochu dlouho, stárkovi došla konečně trpělivost, a tak se rozkřikl ne zrovna vlivně:

„A copak ty tady jen tak okouníš s rukama za zády? Ve vousech máš mouky, jako by tě někdo hodil do moučnice, ale k dílu se právě nehrneš. Zrovna bych potřeboval připravit a osadit nový běhoun, ten starý je už vymletý až hrůza. Hod sebou a pomoz mi, to je přece práce pro chlapce!“

Cisar neměl ani tušení, co to běhoun vůbec je, a tak hned viděl, že bude zle. Začal se ošívat, ale stárek se už skláněl nad novým kamenem a chystal se k dílu. Nepravý krajánek věděl, že se dostal do úzkých, a tak mu nezbývalo než s pravdou ven: kajíceně přiznal, že není krajánek, ale sám cisar.

Stárek mu to ze začátku nechtěl věřit, hned přivolal mládky a mládence od pytlů a ze šejdovny, mleče, prásinky, smetiprachy i vodáky, všichni se smáli a povykovali, ale nakonec nezbylo, než uvěřit, a tak hned stárek přivedl mlynáře. Ten vzdal vzácné návštěvě poctu, jak se sluší i patří, a pozval cisaře do svého příbytku. Nepravý krajánek zdvořile odmítl a povíděl všem, že chtěl poznat, jak se v takovém mlýně dopravdy žije a pracuje; a když už nemůže pomáhat stárkovi při osazení nového běhounu, aspoň se bude dívat, jak se to dělá, a jak takový běhoun vůbec vypadá, jestli je to živý člověk, anebo mrtvá věc.

Všichni se pak dali zase do práce, a nejhbitěji ze všech sám stárek. Cisař usedl na dřevěný rám a díval se, jak stárek nasazeny běhoun dlouho a pečlivě vyrovnává, aby se dobře vyvázil na obě strany. K té přesné práci měl stárek nástroj podobný proutku, s nímž proutkař na venkově hledají vodu. Rozšířeným koncem toho nástroje stárek neustále kámen přeměroval a pomářoval, až se nakonec běhoun otočil tak přesně, že se nevyklopil doleva či doprava ani o píď, až to vypadalo, že se vůbec nehýbe. I zeptal se cisař zvědavě, jak se jmenuje ta podivná věc, která tak spravedlivě vyrovnává každou výchylku, a stárek mu vysvětlil, že je to virgule.

Cisar si prohlédl virguli zblízka a řekl:

„Taková zdánlivě obyčejná věc, a pracuje spravedlivěji než leckterý soude; člověk by řekl, že je to spravedlnost sama. Lepší znamení práva a spravedlnosti si vskutku ani nedovedu představit: měří na obě dvě strany úplně stejně, ani o vlasek míň nebo více!“

Jestě si chvíli virguli prohlížel, pak se usmál a pravil:

„Ta by si věru zašloužila, abyste jí od nynějska říkali spravedlnost! Každému, kdo rozvažuje spravedlnost a neví si rady, na kterou stranu se má přiklonit, řekni vždycky, aby se šel podívat do staroměstských mlýnů.“

Od té doby je mlynářská virgule znamením poctivého práva a dodnes ji nikdo neřekne jinak než spravedlnost.

(Z kapitoly Staré Město)

Vyznamenania medailami Za zásluhy

Za dlhorčenú obetavú prácu pre rozvoj našej Spoločnosti boli na VI. celosložatnom zjazde KSČaS dňa 1. decembra 1979 vyznamenaní medailou Za zásluhy nasledujúci krajania:

Eugen BANDYK z Privarovky, Andrej BEDNARČÍK z Novej Belej, František BEDNARČÍK z Novej Belej, Ferdinand DURČÁK z Hornej Zubrice, Ján CAPEK z Chyžného, Ján FRANKOVÍC z Novej Belej, Mária GOMBOŠOVÁ z Jurgova, Anton GROBARČÍK z Hornej Zubrice, Pavol HUŠI z Tribša, Vojtech KOLODZEJ z Novej Belej, Emil

KOZUB z Jablonky, Angela KULAVIAKOVÁ z Dolnej Zubrice, Ludmila MAJERČÁKOVÁ z Novej Belej, Zdenko MATYS z Kucova, Andrej MILON z Čiernej Hory, Vendelin MIŠKOVIČ z Tribša, František MLYNARCÍK z Čiernej Hory, Lídie NEVÉČERALOVÁ z Žlobnice, Helena POSPÍŠILOVÁ z Žlobnice, Karol SLOVIK z Krempech, Viktória SMREČÁKOVÁ z Malé Lipnice, Ján ŠVIENTEK z Fekelníka, František ŠIŠKOVIČ z Kacvina, Karol VAREŠIAK z Privarovky, Andrej VENGRÍN z Privarovky, Vendelin VENGRÍN z Dolnej Zubrice, Ján VILK z Kičor.

Komise, zvolené na VI. sjezdu KSČaS

1. KOMISE MANDÁTOVÁ:

Vladislav POSPÍŠIL, předseda, František CHALUPKA, Lídia MŠALOVÁ

2. STANOVOVÁ KOMISE:

Mečislav KIMMER, předseda, Michal KUZEL, Viktoria SMREČÁKOVÁ, František SVETLÁK, Andrej VAKSMANSKÝ

3. NÁVRHOVÁ KOMISE:

Ján ŠPERNOGA, předseda, Augustín ANDRÁŠÁK, Augustín BRYJA, Vladimír HEŠ, Zenon JERSÁK, Bronislav

KNAPČÍK, Eugén KOTT, Ján KOVALÍK, Valent KRIŠTOFÉK, Anna MÁČIČÁKOVÁ, Alžbeta STOJOWSKÁ

4. VOLEBNÍ KOMISE:

Adam CHALUPEC, předseda, František HARKABUZ, Maria CHOVANCOVÁ, František KOVALČÍK, František KURNÁT, Jan NOVÁK, Edmund POSPÍŠIL, Alojz ŠPERLÁK

SEČÍTACÍ KOMISE:

Ján FRANKOVÍC, předseda, Maria MÁČIČÁKOVÁ, Silvester MOŠ, Ladislav PIERONEK, Vendelin VENGRÍN



Ako sme sa dozvedeli z úryvku v minulom čísle, Jánosik ušiel z cisárskeho vojska a pridal sa k Hrajnohovej zbojnickej družine. Predtým však musel prejsť „próbu“ zbojnickej zdatnosti a zložiť prisahu vernosti. Samozrejme, nestal sa hneď kapitánom — tým bol ešte naďalej Hrajnoha. On a jeho družina dali sa na zbojníenie s

cieľom zbohatnúť. Preto ozbijali nielen pánov, kupcov, ale i chudákov. Naopak Jánosik — ten chcel rovnat svet, napravat krivdy. A tak sa zakaždým postavil i proti svojim druhom, keď chceli olupiť niekoho chudobného. Tu začínal Jánosikov boj o spravodlivosť...

Milan Farko

(úryvok 3)

JÁNOŠÍK

U Koňucha chceli zájsť do panskej izby, ale krémár im zastal cestu.

— Lutujem, etihodný otče, aj vaša milosť, — šepkal úctivo a uklámal sa, — panskú izbu si na dnes vyhradil polský zeman.

— A či uhorský šlachtic je menej ako polský? — precedil Jánosik medzi hrdo zošpulené pery.

— Božechrán, božechrán, — krútil sa Koňuch, — Lenže pán už zaplatil na týždeň vopred, štredo zaplatil a prikázal mi nikoho za nijakú cenu nevŕtať.

— To sú mi pekne móresy. Veď my sme tiež chceli zostať na dlhšie, ale keď nebude panskej izby, veru sa poberieme hned.

Krémár Koňuch sa zobzeral, či nik z hostí nepočúva, a ešte tichšie, dôvernejšie oznamoval:

— Od zajtra už môže vaša urodzená milosť jeť v panskej izbe. Polský host sa zberá nad rámom odísť. Počul som, ako prikazoval paholkovi: na úsvite nech sú kone pripravené.

— Nuž v takom pripade vari ostane, — rozhodol Jánosik, sadol si so spoločníkom za stôl a kázał priniest holbu vína.

Popíjali, načúvali, obzerali.

Neukazovala sa nijaká veľká ryba.

— Ten Poliak, — bľusol Gašparec po panskej izbe, — ten bude najoperenejší.

— Ako môžeš tvrdiť, keď si nevidel?

— Máš pravdu. Vrazme dnu a hotovo.

— Hej, vzbudiť všeobecnú pozornosť a podozrenie. Nie, musíme nenápadne. Vyjdí na dvor, nech Uhorečik pod volajkou zámiennou odvolá na chvíľu Koňucha. Že by si chcel dať u starej Koňúške viesť, to ho najskôr odláka. Ja zatiaľ nakuknem dnu dierkou, ktorou zíza Koňuch.

Akoby bol krémár počul, prudko sa odvratil od dveri do panskej izby a vinovato sa na trenčianskeho šlachtica usmial.

Zobravý františkán vyšiel.

Onedľho prišla mladá Koňúška po muža a zastúpila ho pri šenku.

Trenčiansky šlachtic si šiel objednat ďalšiu holbu vína. Kým krémárka nalievala, zablúdil k dverám do panskej izby a priložil oko k dierke.

Prvý, čo zazrel, bol cifrovaný horalský kapeluš s troma orlím perami. A pod ním známa tvár. Prekvapene sa vrátil k stolu. Koňúške za víno milo podakoval a vzápäť si skryl tvár do dlaní.

Tak ho našiel Gašparec.

— Čo je?

— Viēs, kto je ten polský zeman?

— Nemám ani tušenia.

— Vavrek.

— To mi nič nehovorí.

— Prepájajána, vari si už nepamätaš na veliteľa drábov v zámku polskej palatiny Sieniawskej v Brezanoch?

— Ach, ten? Čo spolu s nami spre-vádzal Rákocziho a Bercesényho do Censtochovej?

— Ten. A iste sa rozpamätaš aj na to, ako tesne pred prepádom nášho sprievodu zmizol.

Pravdaže, a keď ho chcela dať po návrte palatína potrestať, vyskočil z okna a utiekol.

Jánosik sa znova zadumal a po chvíli udrel do stola.

do dvora skupina jazdcov. Vavrekovi kumpáni ako strely k oblôčikom.

— Jurek, kristepane, oni! — zaspeli prelaknuto.

Vavrek skočil k oblôčiku presvedčiť sa na vlastné oči. Videl to, čo Juro a ostatní: zo tucet polských parobkov, vyzbrojených valaškami i šablami a v ich strede bohatý vyobliekaný pán. Poľské kliaty, pomstychtivý chvat a sliedivé pohľady hovorili jasne, čo ich pri-vádzia ku Koňuchovi.

— Dostali nás!

Ten, čo to vyslovil, mal vzápäti v zu-boch Vavrekovi pásť. Bývalý dráb takmer jedným skokom sa premiesol ku dverám, zasunul haspru a priraził k nim prevrátenú lavicu. Potom znova k oblôčiku. Dvor sa vyprázdroval. Vavrek zalomcoval mrežami. Kdeže, držia ako hrom. Pozrel dohora. Povala z pevných hrád a hrubizných dosiek.

— Prerúbeme sa! — vytrhol šablu.

— Je ich trinásť.

— A to len vo dvore.

Stíchl.

Zo všetkých strán bolo počuť pol-skú vravu. Prenasledovatelia sa už hrnuli do krémky.

Dokedy ich bude môcť Koňuch za-držať?

A keby aj celú hodinu. Poľský pán a jeho čelaď nevyzerali, že by si ne-chali korist ujsť.

— Je to beznádejné!

— Ja by som vedel východisko, — utrúsil Jánosik.

— Pomôž, — chytil ho Vavrek za plece.

— Preboha ťa prosím!

Zdalo sa, že Jura nezaujima nič okrem ozdobného zápaštneho remienka na pravej ruke.

— Viem, previnil som sa vtedy pred tebou. Ale teraz — ak nás zachrániš, dam ti sto zlatých.

Návrh vyvolal iba pohrdlivý úsmev.

— Dvesto!

— Päťsto! — navrhol ktorýsi z kum-pánov a vyložil na stôl plný mešec.

— No? — vyceril Vavrek zuby.

— Vidím, — prehovoril pokojne Juro, — že vám je život milší ako peniaze.

— Bodaj by nie!

— Nuž tak bud mi ich dáte všetky a ja vás zachránim, alebo, — rozhodil rukami.

To sú všetky naše peniaze, prisahám! — trepal sa Vavrek po prsiah.

— Neklam, Vavrek, či Zupica, alebo ako ti hovoria. Ak ti je život milý, daj nám celú korist, — ukázal Jánosik na objemný mech pod stolom. — Všetky peniaze, pre ktoré vás prenasledujú.

Zaskočený Vavrek iba prudko odfukol a nerozhodne si pretíral celo. No jeden z kumpánov vytiahol mech a vysypal na stôl jeho obsah. Zo desať nabitých mešcov.

— Nate.

Možno by bol Vavrek ešte váhal, ke-by fráter františkán nebol zdvihol zbožne ruky a vzápäť si celkom nehanebne nevystiahol sutanu:

— Ja si ich priviažem na telo.

Boli takí zjašení, že sa ani nepý-tali, ako ich chce zachrániť, ale hneď pomáhali privážať mešce okolo chudého Gašparcovho drikcu. Možno si mysleli, zachránia nás i peniaze, a potom ich pohlušíme.

— Poznájú vás všetkých — spýtal sa Juro.

— Nie len mňa, — priznal skrúšene Vavrek.

— Výborne! Tak by sa to malo po-daríť.

Cosi-kamsi zaznelo z panskej izby bedákanie.

Sedliacka krémka stíchlala.

Otvorili sa dvere.

A v nich bruchatý františkán s očami vyvrátenými dohora.

Taká nečakaná smrť!

Krémár Koňuch vyvalil oči.

Mnohí hostia vstali.

Zazneli otázky, Gašparec ich zahuštil.

— Pomodlime sa za jeho úbohú dušu, nech jej je boh milostivý. Pater noster, qui es in coelis. (...)

Krémka U Koňucha bola vskutku ča-rodejná.

V ten večer v nej zomrel bývalý dráb Vavrek, aby vstal z mŕtvych zbojník Zupica.

POKRÁCOVANIE V BUDÚCOM
ČÍSLE

Na Kysuciach bolo viacerých chýrných krčiem. Sliezka na Makove. Rybárska v Brodne. Pod jedlami v Krásne. A boli aj iné. Lež ani jedna sa nevyrovala. hostincu U Koňucha vo Svrčinovci. Tam sa stretali cesty z Po-važia, Sliezka i Polska. Koňúška výborne varila. A jej vari deväťdesiatročná matka, do ktorej už duša chodila len spávať, vedela vyliečiť i urieknúť, filtrum lásky pripraviť i veštít. Nie hocijako veštít, ale z vajíčok i ohňa, z riečice i kostí hydiny. Host, pravdaže, musel húsku alebo kura najprv zaplatiť a dať uvariť alebo upiecť. Takisto to bolo s holubmi, ibaže sa bosorovalo z vylúpnutých očí. Najväčší záujem bol však o veštenie kohútom. To, čo stará Koňúška nazývala kohútom, bolo všetkým možným, len nie kráľom hnojiska. Malé, krivé, s hrvolom, strakaté, odpolo vypĺznuť, na jedno oko slepé. Zmok, jedine zmok to mohol byť, čo iné. Stará Koňúška tvrdila, že ho dostala do daru od svojej babky, veľkej vedomkyne. Podľa nej mal kohút najmenej sto rokov. Nech bolo ako bolo a nech kohút-zmok vyzeral akokolvek odpudzujúco, keď ho stará Koňúška postavila na okruhlú dosku, na ktorej boli po obvode vypálené jednotlivé písmená abecedy, a keď na každú literu položila zrnko prešporskéj pšenice — kohút-zmok sa stával kráľom. Dôstoje výčekal na pokyn starigy, na jej úvodné zakladadlo: kohucík, kohucík, mäš zrna dosce, vyveščiže mu — jej (tu stará Koňúška ukázala na kuncľa) blízku budučnosť. Kohút-zmok sa drobčivo otočil k označenej osobe, pokyval hlavou, akoby sa kľaňal a potom prechádzal s pootvoreným zobákom ponad jednotlivé písmená. Z ktorej literu zobrať, a keď na každú literu položila zrnko prešporskéj pšenice — kohút-zmok sa stával kráľom. Dôstoje výčekal na pokyn starigy, na jej úvodné zakladadlo: kohucík, kohucík, mäš zrna dosce, vyveščiže mu — jej (tu stará Koňúška ukázala na kuncľa) blízku budučnosť. Kohút-zmok sa drobčivo otočil k označenej osobe, pokyval hlavou, akoby sa kľaňal a potom prechádzal s pootvoreným zobákom ponad jednotlivé písmená. Z ktorej literu zobrať, a keď na každú literu položila zrnko prešporskéj pšenice — kohút-zmok sa stával kráľom. Dôstoje výčekal na pokyn starigy, na jej úvodné zakladadlo: kohucík, kohucík, mäš zrna dosce, vyveščiže mu — jej (tu stará Koňúška ukázala na kuncľa) blízku budučnosť. Kohút-zmok sa drobčivo otočil k označenej osobe, pokyval hlavou, akoby sa kľaňal a potom prechádzal s pootvoreným zobákom ponad jednotlivé písmená. Z ktorej literu zobrať, a keď na každú literu položila zrnko prešporskéj pšenice — kohút-zmok sa stával kráľom. Dôstoje výčekal na pokyn starigy, na jej úvodné zakladadlo: kohucík, kohucík, mäš zrna dosce, vyveščiže mu — jej (tu stará Koňúška ukázala na kuncľa) blízku budučnosť. Kohút-zmok sa drobčivo otočil k označenej osobe, pokyval hlavou, akoby sa kľaňal a potom prechádzal s pootvoreným zobákom ponad jednotlivé písmená. Z ktorej literu zobrať, a keď na každú literu položila zrnko prešporskéj pšenice — kohút-zmok sa stával kráľom. Dôstoje výčekal na pokyn starigy, na jej úvodné zakladadlo: kohucík, kohucík, mäš zrna dosce, vyveščiže mu — jej (tu stará Koňúška ukázala na kuncľa) blízku budučnosť. Kohút-zmok sa drobčivo otočil k označenej osobe, pokyval hlavou, akoby sa kľaňal a potom prechádzal s pootvoreným zobákom ponad jednotlivé písmená. Z ktorej literu zobrať, a keď na každú literu položila zrnko prešporskéj pšenice — kohút-zmok sa stával kráľom. Dôstoje výčekal na pokyn starigy, na jej úvodné zakladadlo: kohucík, kohucík, mäš zrna dosce, vyveščiže mu — jej (tu stará Koňúška ukázala na kuncľa) blízku budučnosť. Kohút-zmok sa drobčivo otočil k označenej osobe, pokyval hlavou, akoby sa kľaňal a potom prechádzal s pootvoreným zobákom ponad jednotlivé písmená. Z ktorej literu zobrať, a keď na každú literu položila zrnko prešporskéj pšenice — kohút-zmok sa stával kráľom. Dôstoje výčekal na pokyn starigy, na jej úvodné zakladadlo: kohucík, kohucík, mäš zrna dosce, vyveščiže mu — jej (tu stará Koňúška ukázala na kuncľa) blízku budučnosť. Kohút-zmok sa drobčivo otočil k označenej osobe, pokyval hlavou, akoby sa kľaňal a potom prechádzal s pootvoreným zobákom ponad jednotlivé písmená. Z ktorej literu zobrať, a keď na každú literu položila zrnko prešporskéj pšenice — kohút-zmok sa stával kráľom. Dôstoje výčekal na pokyn starigy, na jej úvodné zakladadlo: kohucík, kohucík, mäš zrna dosce, vyveščiže mu — jej (tu stará Koňúška ukázala na kuncľa) blízku budučnosť. Kohút-zmok sa drobčivo otočil k označenej osobe, pokyval hlavou, akoby sa kľaňal a potom prechádzal s pootvoreným zobákom ponad jednotlivé písmená. Z ktorej literu zobrať, a keď na každú literu položila zrnko prešporskéj pšenice — kohút-zmok sa stával kráľom. Dôstoje výčekal na pokyn starigy, na jej úvodné zakladadlo: kohucík, kohucík, mäš zrna dosce, vyveščiže mu — jej (tu stará Koňúška ukázala na kuncľa) blízku budučnosť. Kohút-zmok sa drobčivo otočil k označenej osobe, pok

Oravské otázky

Prinášame niekoľko údajov z výpo-
vede prvého tajomníka GV PZRS v
Jablonke s. Józefa Stanka o Orave a
jej výsledkoch dosiahnutých v posled-
ných rokoch. Výpoved, ktorú uverej-
nila Gazeta Południowa č. 285/79, za-
znamenal Henryk Cyganik.

V jablonskej gmine je v súčasnosti
350 členov PZRS združených v 14 zá-
kladných straničkých organizáciach. V
posledných dvoch rokoch pribudlo 84
členov a kandidátov. 35% všetkých
členov tvoria ženy a 17% mládež. V
ôsmich obciach tejto gminy žije a
pracuje 18 tis. obyvateľov. Väčšina z
nich sú rolníci. Hospodária na 28 tis.
ha pôdy, z čoho 16 tis. ha tvorí orná
pôda a pastviny.

Za posledné dva roky vybudovali v
jednotlivých obciach školské objekty, v
tom materskú školu v Jablonke pre
dvesto detí a dva učiteľské domy. Pri-
pravuje sa materiál na výstavbu gminnej
zbernej školy. Zároveň tento rok
začne výstavba zbernej školy vo Vel-
kej Lipnici. Všetky deti v predškolskem
veku sa učia v materských školách,
ktorých je v gmine osem. Skoro všetky
učiteľské rodiny (82) majú už vlastné
domy buď byty.

Všetky školské, hospodárske, sociálne
a kultúrne objekty sa v gmine buduje

hospodárskym systémom. Ich hodnota
za posledné dva roky dosahuje
34 566 000 zl., v tom svojpomocné práce
predstavujú 18 500 000 zl., teda viacéj
ako polovicu. Existujú tuná tri opera-
vársko-stavebné čaty. Urbáre poskytu-
jú pozemky a drevo, ľudia bez väčšieho
vyzývania chodia pracovať na spo-
ločné staveniská. Sú totiž toho názoru,
že taká je jednoducho povinnosť kaž-
dého obyvateľa vidieka, člena oravskej
rodiny.

Hodno poznamenať, že vlastní bola v
Jablonke otvorená polnohospodárska
priemyslovka a základná polnohospo-
dárska škola. Tak isto vlastní, 1. júla,
bolo založené jednotné rolnické druž-
stvo. Zatial vstúpilo doň 17 gazdov, ktorí
sú predsedá Izidor Osika z Ve-
lkej Lipnice. Družstevníci dostali zo
Štátneho pôdného fondu 60 ha pôdy
a začali výstavbu celého spoločného
gazdovstva, ktoré bude zamerané
predovšetkým na chov dobytka a oviec,
rýb a včelárstvo. Prvá etapa — 250
dojnic a 1000 oviec. Družstvo má už
dve nákladné autá, šest traktorov a
vlastnú opravársko-stavebnú čatu.

V jablonskej gmine existujú iba dve
štátne podniky — sôdovkáreň a filiálka
odevnejho závodu v Nowom Targu,
v ktorej pracuje vyše 250 osôb. Skoro

400 osôb pracuje v priemyselných zá-
vodoch v Československu a taký istý
počet sa zaobrá domáckou výrobou. Nevelký počet oravských obyvateľov
pracuje v službách — existuje tuná to-
tiž okolo sto dielni a iných stredisk
poskytujúcich služby, hlavne súkrom-
ných. V posledných dvoch rokoch 42
remeselníkov skončilo patričné kurzy
a získalo potrebné odborné kvalifikácie.

Pokiaľ ide o turistickú základňu,
Orava môže zatiaľ poskytnúť noclah-
sotva pre 400 osôb, hlavne v súkrom-
ných domech a v campingu v Hornej
Zubriči. Žiadnen hotel buď iná noclah-
áreň neexistuje. Ostatné majú tam
ešte hodne iných práce a starostí. Ob-
yatelia Malej Lipnice si budujú zdrav-
otné stredisko, zase v Privarovke —
regionálny dom, gminný úrad buduje
polné cesty, rekvitujú stovky hektárov
pôdy, uskutočňuje melioráciu...

Osobitný problém znamená voda. V
žiadnej z oravských obcí nie sú ešte
vodovody, tobôž ani kanalizácia. Spod-
ná voda je tuná červenkastá, železitá,
nezriedka znečistená odtokmi z hnojísk.
Preto sa po celý rok musí do-
vážať vodu až z Nowego Targu pre
zdravotné stredisko, materskú školu,
buď v lete pre deti prichádzajúce sem

na prázdninovú rekráciu. Vlani sice
vykopali štyri hlbkové studne, ale to
ešte problém nerieši. Skrátka, je na
Orave ešte čo robiť.



Chceme poznamenať, že na Orave
existuje už vyše 30 rokov Kultúrna
spoločnosť Čechov a Slovákov v Po-
lsku. Zoskupuje vyše 800 členov v 14
miestnych skupinách. Každá MS má
svoju klubovňu, v ktorých sa sústre-
ďuje krajský kultúrny a organizačný
život. Pri miestnych skupinách v
Privarovke, Harkabuze, Chyžnom, Orav-
ke a Počátku pôsobia ľudové kapely, v
Malej Lipnici spevácke kvarteto v
Privarovke folklórna skupina, v Pe-
kelníku divadelný krúžok, v Jablonke
skupina zábavnej hudby. V ôsmich
oravských základných školách a na lyc-
ceu v Jablonke sa vyučuje slovenčina.
Oravskí krajania patria k vzornej hos-
podáriacim rolníkom, aktívne sa zúčas-
tujú, svojpomocných, verejnopro-
spešných práce. O ich spoločenskej
angažovanosti a aktivite sa neraz s uz-
naním vyjadrovali zástupcovia stranic-
kých a administratívnych orgánov —
naposledy na nedávnom VI. zjazde na-
šej Spoločnosti.

ZOH V LAKE PLACID

Ked' sa toto číslo Života dostane do
ruk čitateľom, akste sa už skončí zá-
polenie športovcov z 38 krajín na XIII.
zimných olympijských hráč v Lake
Placid. Nemá preto zmysel zapodievať
sa predvídanim šancí pretekárov ani
tipovaním víťazov v jednotlivých dis-
ciplínach. Nebude však od veci predsta-
víť aspoň stručne dejisko tohto najdô-
ležitejšieho tohoročného podujatia v
zimných športoch.

Lake Placid je maličké mestečko
známe ako turisticko-rekreačné stredisko
a stredisko zimných športov, ktoré
sa nachádza v štáte New York, asi 160
km na juh od kanadského Montrealu —
dejiska posledných letných olympijských
hier. Mestečko leží vo výške 564 — 579 m n.p.m. v horách Adirondack,
nedaleko rovnomenného národného
parku, čo o.i. spôsobilo, že za celé de-
saťročia sa tuná nevela zmenilo. Ani
sa nechce veriť, že dnes má Lake Pla-
cid sotva 3 tis. stálych obyvateľov, te-
da skoro o tisíc menej ako v roku
1932, keď sa tam konali III. zimné
olympijské hry. Tým väčšie uznanie
patrí preto hrstke horlivcov, že sa po-
dujali na takúto zodpovednú úlohu a
ju aj splnili.

Síce predošlá konštatácia, že sa v
Lake Placid nevela zmenilo, nie je cel-
kom presna, lebo predsa postupne vy-
budovali tuná rad športových objek-
tov takých ako štadión, umelá ľadová
dráha pre boby a sánky, zjazdové tra-
sy, výťahy atď. Ale na druhej strane
treba vziať do úvahy aj to, že sa za
tých 48 rokov od III. ZOH mimoriadne
rozšíril olympijský program a ob-
sadenie hier a neporovnatelne stúpli i
technické požiadavky, od ktorých zá-

visí náležitý priebeh zápolenia v sú-
časnom športe.

A propos štadióna, kde sa konala ce-
remónia otvorenia hier. Je to skladací
objekt, v ktorého hľadisku sa zmetí
25 tis. divákov. Po skončení hier kon-
štrukcia štadióna rozmontujú a prepravia
na iné miesto vzhľadom na ochra-
nu prírodného prostredia. Ostatné ob-
jekty, ktoré sa nachádzajú v nevelkej
vzdialenosťi od Lake Placid — do 15
km, ostanú. Sú pekne vkomponované v
okolí.

Pre zaujímavosť hodno poznamenať,
že na prípravách k ZOH a na ich ob-
sluhe sa podielajú skoro všetci obyvateľ-
stvo Lake Placid a jeho okolia. Pra-
cujú ako uvádzaci, recepcíni zamestnan-
ci, strážcovia olympijskej dedinky, kde
sú ubytovaní pretekári a pod. Na uby-
tovanie — čo je taktiež zaujímavé —
využili tuná až budovu budúceho väze-
nia štátu New York.

Každé olympijské hry majú svoj ta-
lizman. Majú ho teda aj hry v Lake
Placid. Je ním myšľal — malý dravec
blízky medveďovi, presnejšie jeho šty-
lizovaná podobizeň, ktorú nazvali Roni.

Pred 48 rokmi na III. ZOH v Lake
Placid startovala aj nevelka skupinka
československých a polských preteká-
rov. Z československých športovcov
najlepší výsledok dosiahol Antonín
Bartoň, ktorý v zdrobených pretekoch
obsadil 6. miesto. Hneď za ním na 7.
mieste skončil známy neskôr polský
lyžiar Bronisław Czech. V hokejovej
súťaži polskí hokejisti obsadili vtedy
4. miesto.

JÁN KACVINSKÝ

EXILE

Hviezdy svetovej estrády

Je to naposledy veľmi populárna sku-
piná typu pop-disco, presnejšie vokálno-
inštrumentálne sexteto. Hoci existuje už
15 rokov, ale do r. 1978 sme o
nej nevela počúť. Založili ju na jednej
z amerických vysokých škôl Stockley,
Pennington a Corneslison. Po dlhých,
nevelmi úspešných rokoch sa konečne
o túto skupinu začala zaujímať známa
autorka a skladateľská dvojica Chinn-
Chapman a čoskoro sa Exile stalo
velmi oblúbené. Začali sa početne vystúpiť
v nařádky a koncerty po celých
Spojených štátach. Už prvá skladba
spomínamej dvojice Kiss You All Over
sa stala svetovým šlágrom a prvá pro-
filová platňa Mixed Emotions vzbudila
obrovský záujem.

Donedávna hlavnou postavou v sku-
pine bol vokalista Jimmy Stockley,
znamenitý imitátor E. Presleya, ktorý
mal za sebou početné vystúpenia v te-
levíznych programoch a tanečných
súťažach. Tento čistokrvný Indián odi-
šiel nedávno zo skupiny a začal karie-
réu ako sólista a jeho miesto obsadil
Randy Rickman.

Ďalšie dva hity skupiny — You
Thrill Me a How Could This Go
Wrong sa dostali na popredné miesta
v zoznamoch najpopulárnejších šlá-
gov. Ich diskotékové ašpiracie po-
tvrdzuje aj najnovšia profilová platňa
All There Is, na ktorej sú aj také zná-
me skladby ako Too Proud Cry, ako
aj Come On Over.

Tažko predvítať, aký bude ďalší osud
skupiny. Totiž spolupráca dvojice
Chinn-Chapman s akoukoľvek skupi-
nou bola doteraz vždy krátkodobá. Až
sa Exile dokáže udržať na vlnie popu-
larity a začne sama rozhodovať o svo-
jej hudbe, môže byť o budúcnosť spo-
kojná. Hodno ešte poznamenať, že v
skupine Exile pôsobia okrem toho: só-
lový gitarista J.P. Pennington, bubeník
Butz Cornelison, Marlon Hargis (klave-
sové nástroje), basový gitarista Sonny
Lemaire a klavirista Steve Goetzman.



ON A ONA

A.F. Chcela by som vedieť — a my-
šlím, že to bude zaujímať aj iných čí-
tateľov — čím sa treba riadiť a čo sa
vyvarovať pri nákupu darčekov pre
príbuzných a známych?



Mohlo by sa zdať, že dať darček nie
je problém, a predsa sa neraz ocítame
v situácii, kedy sa nevieme pre to či
ono rozhodnúť. Najlepšie by bolo, ke-
by sme sa vyzvedeli, čo sa danej osobe
páči, po čom túži. Keď sa to nepodarí
zistiť, treba vychádzať z jej vku-
su a neradiť sa tým, čo sa nám
páči. Z darúvaných predmetov mali by
sme odstrániť cenu a dávať ich vku-
su a zabalenosť.

Najblížším príbuzným, teda rodinným
príslušníkom môžeme darovať všetko,
teda aj veci na ošatenie, bielizeň,
potraviny buď kozmetické a iné výrobky.
Ostatným osobám môžeme z oša-

tenia darovať nanajvyš nejakú folklór-
nu špecialitu napr. z našej cesty do
cudziny, nie však obyčajný konfekčný
výrobok. Bielizeň je intímna vec a ne-
dávame ju ani dobrým priateľom. Z
potravín možno darovať len luxusné
veci napr. potravinové koše, bonboniér-
u a v prípade alkoholu — len dobréj
značky. Z kozmetiky sa nedáva mydlo,
ženám sa nekujuje líčidlá, laky na vla-
sy, nechty a pod, lebo tie vekci si
najradšej kupujú podla vlastného vku-
su a potreby. Keď chceme žene daro-
vať parfum, tak len vtedy (a luxusný)
ak poznáme jej oblúbenú značku.

Euduom mimo rodinného kruhu da-
rúvame veci týkajúce sa ich záľub: kni-
hy, umelecké predmety, sklo, kvety. Aj
tu treba prihliadať na ich vku. napr.
nemôžeme dať zbierku básni človeku,
čo číta len technickú literatúru a de-
tektívky. Kvety sú vďačným darčekom,
ale len pre ženu. Nesmieme zabúdať,
že zo daru nedávame kvety v črepe a
že rezané kvety podávame nezabalené.

TETA DORA



naša foto-hádanka

Naši snímka predstavuje mladú
grécku speváčku, ktorá na poslednom
festivale v Sopote získala Veľkú cenu
v súťaži gramofónových spoločností.
Pri pomeňme, že vlastní jej takéž udeľovali
Veľkú cenu na festivale mladých
spevákov Intertalent '79 v Gottwaldove.
Hodno ešte spomenúť jej 5. miesto
na festivale Grand Prix Eurovision a
striebornú medailu na bulharskom fes-
tivale Zlatý Orfeus. Napište nám jej
meno a pošlite do redakcie.



V minulom čísle sme uverejnili
snímku Známej čs. speváčky Marcella
Laiferovec. Ktorej vyzrebovali: Bogdan
Sáček z Jablonky, Katarina Bendiko-
vá a Irena Kurnátová z Novej Belej a
Ján Molitoris z Kacvina.



VLADIMÍR HOLAN

Popelec

Ne, ne, to nejsi ty, kdy čas
jde do čtyř loktů dospělých
k hodině na noc panenství...
Ne, ne, to nejsem já,
který chce vejít do dvou domů
jedním krokem...
Je ovšem možné, že oba dva
jsme v hlíně jako první
a v blátě jako druzí...

Ano, ale co vy...

Adventní mráz
má už za sebou titulní stranu
a začíná tisknout celou knihu sněhu,
tu do libráře Oféliina.
Ano, ale co vy, ó duše dívek,
zemřelých v době ohlášek?
Jak je to ve smrti, když to není v poezii?

(Ze sbírky Na sotnách)

VLADIMÍR REISEL

Zápas

Vzpiera sa zima
tak ako na priedomi krík
už stokrát presádzaný.
Vzpiera sa zima ako nezbedník.
Mráz podpaľuje líca,
zaperlí sa
a hádže kvety na tri sveta strany.

Ale tá južná, mužná
na hrievu sa mu vkráda
s hrebeňom lúčov,
a prečesáva jeho laskou čoraz prudšou
a nájsť väznie kanonáda.

Svetlo roztápa sa ako zlato
v lúčavke kráľovskej.
Vojna sa koná.
Vziaslo slnko.
Zes žiaria milované oči
návek na jar čakajúce.



slovník Života

POŁSKY SLOVENSKÝ ČESKY

(66)

garść	hrst	hrst	gaża	plat	plat, gáže
garstka	hrstka	hrstka	gąbka	huba	houba
gasię	hasił	hasit	gąsienica	hùsénica	housenka
gasnąć	hasnúť	hasnout	gąsior	demižón, gunár	houser
gastronom	gastrónom	gastronom	gąszcz	húščava	houština
gaśnica	hasiaci prístroj	hasici přístroj	gbur	grobián	hrublén
gatunek	druh, akost	druh, jakost	gdakáč	kotkodáč	kákákat
gawędka	beseda	beseda	gderáč	hundraf	repata
gawędzić	rozprávaf	povídaj	gdy	ak, pretože	když, jestliže
gawiedź	háved'	havéť	gdyby	keby	kdyby
gaworzyć	džavotať	žvätlat	gdzie	kde, kam	kde, kam
gawron	havran	havran	gejzer	gejzír	gejzír
gawrosz	uličník, lapaj	uličník, rošták	generacja	generácia	generace
gaz	plyn	plyn	generalicja	generalita	generalita
gaza	gáza	gáza	generalny	generálny	generální
gazda	gazda	hospodář	genetyczny	genetický	genetický
gazeta	noviny	noviny	geneza	genéza, pôvod	geneze, pôvod
gazeciarz	kamelot	kamelot	genialność	genialita	genialita
gazociąg	plynovod	plynovod	geniusz	génius	génius
gazomierz	plynomer	plynomér	geometra	zememerač	zemémérič
gazon	trávnik	trávník	georginia	georgína	jirína
gazoszczelny	plynotesný	plynotesný	gest	gesto	gesto
gazownia	plynáren	plynárna	gestykulować	gestikulovať	gestikulovať
gazowy	plynový	plynový	gęś	hus	husa
napój gazowy	śumivý nápoj	śumivý nápoj	gęsina	husacina	husí maso
palnik gazowy	plynový horák	plynový horák	gesto	husto	husto
kuchnia gazowa	plynový sporák	plynový sporák	gestośc	hustota	hustota
gaźnik	karburátor	karburátor	gęsty	husty	husty

LIDÉ ROKY UDÁLOSTI

ÚNOR — FEBRUÁR

1.II.1946. Byla vyhlášena Maďarská lidová republika.

2.II.1943. U Volhy se skončila stalingradská bitva, jedna z největších rozhodných strategických operací druhé světové války, která trvala nepetrzítě od 17. července 1942 v oblasti velké zátočiny Donu a mezi Donem a Volhou, téměř na 100 tis. km².

Neústupná a hriddinná obrana sovětských vojsk po litých bojích zadržela německou ofenzívu. 19. listopadu 1942 spojené sily tří sovětských frontů (Jihozápadní, Donský a Stalingradský) po protiútku, který vyvrcholil obklíčením, zničily hitlerovské soustředěné armády polního maršála Pauluse; byla to téměř čtvrtina všeckých německých sil na východní frontě. Od tohoto okamžiku sovětská armáda převzala strategickou iniciativu až do úplného rozdrcení německých ozbrojených sil a pádu fašistického Německa.

Na tento měsíc (23. února) připadá 62. výročí vzniku Sovětské armády, která nejdoucí musela hájit Sovětský svaz a která převzala největší břemeno boje s fašismem. Za soustavné péče KSSS a sovětské vlády se sovětské ozbrojené sily staly celní mocností na světě; v bratrském spojenectví s dalšími armádami socialistických zemí, mj. s Polskou lidovou armádou a Československou lidovou armádou stojí na stráži míru a bezpečnosti v Evropě a na světě.

3.II.1735. V Dubiecku se narodil Ignacy Krasicki, nejvýznamnější spisovatel polského osvicení, prozaik, básník, autor veseloher, publicista a satirik (zem. 14.III.1801).

4.II.1050. V Žurawně na Haliči se narodil Mikołaj Rej z Nagłowic, básník a prozaik, první významný spisovatel písící polsky (zem. mezi 8.IX. a 4.X. 1569 pravděpodobně v Rejowci, který založil).

4.II.1820. Ve Vídni se narodila Božena Němcová, rozená Barbora Panklová, velká česká spisovatelka, autorka prvních českých realistických povestí a povídek ze života lidu a českého venkova, mj. známé Babičky, národní buditelka (zem. 21.I.1862 v Praze).

4.—11.II.1945. V Jaltě na Krymu se konala konference šéfů vlád tří vělmoci: SSSR (J. Stalin), USA (F.D. Roosevelt) a Velké Británie (W. Churchill), na níž byly dohodnuty předpoklady bezpodmínečné kapitulace fašistického Německa, jednotlivé okupační zóny a účast Francie jako čtvrté vělmoci. Současně bylo určeno místo (San Francisco) a datum (25.IV.1945) svolání konference Spojených národů k založení OSN. Byly stanoveny budoucí hranice Polska a jeho právo na území k Baltiku a Odré.

4.II.1945. Byla osvobozena Belgie.

5.II.1942. V podurském městě Buzuluku v SSSR vznikl 1. čs. samostatný prapor pod velením pplk. Ludvíka Svobody, který 8. až 13. března se poprvé zúčastnil bojů o Sokolovo, jižně od Charkova. V květnu 1943 se z praporu a dalších čs. vojenských jednotek utvořila 1. čs. samostatná brigáda, která se v listopadu zúčastnila osvobozeneckeho boje o Kyjev a v lednu až dubnu 1944 bojů pod Rudou, o Bilou Cerkev a v prostoru Žažkov-Vinnice na Ukrajině. Brigáda se stala základem vysokého bojového svazku — 1. čs. armádního sboru v SSSR, který vznikl 10. dubna 1944. Jeho velitelem od září 1944 byl gen. L. Svoboda. 1. armádní sbor už v osvobozeném Československu položil základ pro Československou lidovou armádu.

11.II.1945. I. armáda Polského vojska prolomila po těžkých bojích hlavní a urputně hájenou obrannou linii na Pomořském valu. Těhož dne sovětská vojska spojila prsten, obklíčující hitlerovskou posádku ve Wrocławi. Celý měsíc se bojovalo o osvobození polského území.

12.II.1865. V Ludźmierzu se narodil Kazimierz Przerwa-Tetmajer, básník, novelista, dramatik, hlavní lirik prvního období „Mladého Polska“ (zem. 18.I.1940 ve Varšavě).

17.II.1955. V Pezinku zemřel Štefan Krčmáry, významný slovenský básník, literární historik a kritik, redaktor, překladatel a organizátor literárního života (nar. 26.XII.1892 v Mišovcích).

21.II.1904. V Leningradu se narodil ALEXEJ KOZYGIN, předseda vlády SSSR a člen předsednictva ÚV KSSS.

22.II.1810. V Želazowé Wole se narodil Fryderyk Chopin, největší polský hudební skladatel a klavírista, jeden z nejvýznamnějších představitelů romantismu ve světové hudbě (zem. 17.X.1849 v Paříži).

24.II.1885. Ve Varšavě se narodil Stanisław Ignacy Witkiewicz, pseud. Witkacy, vynikající polský malíř, teoretik umění, dramatik, spisovatel a filosof (zem. 18.IX.1939 v Jeziorech na Volyni).

25.II.1948. V Československu byla utvořena nová vláda obrozené Národní fronty Čechů a Slováků. Bylo to rozhodné politické vítězství československého lidu, který po šesti dnech vládní krize odebral moc buržoasii a reakci. Tyto události byly vyvrcholením téměř tříletého procesu přeruštání národní a demokratické revoluce v revoluci socialisticou, procesu demokratických přeměn, znárodnění průmyslu a bank, vzniku lidové vlády.

Ako sme už pisali v minulom čísle, prinášame dnes diskusiu zo VI. zjazdu KSCaS, z nutnosti v skrátenej forme. Diskutujúci hovorili predovšetkým o práci Spoločnosti, o dosiahnutých výsledkoch a úspechoch, ale aj o nedostatkoch v práci svojich miestnych skupín a celej našej krajanskej organizácie. Zaoberali sa otázkami pozdvihnutia organizačnej, kultúrnej, osvetovej a výchovnej pôsobnosti. Mimoriadny dôraz položili na širší než doposiaľ rozvoj všetkých form kultúrnej práce Spoločnosti. Veľa miesta v diskusii venovali otázke vyučovania materinských jazykov — slovenského na školách a českého, ako aj spolupráci s československými kultúrnymi ustanoviznami. Predložili mnoho návrhov a pripomienok týkajúcich sa najpálčivejších otázok a ďalšieho rozvoja KSCaS.

Významný prinos do diskusie predstavovali príspevky zaoberajúce sa ekonomickými a poľnohospodárskymi otázkami, ktoré boli angažovanými a tvorivými hlasmi v celospoločenskej diskusii, aká prebiehala nad smernicami na VIII. zjazd PZRS.

Niekteré otázky a problémy sa opakovali, preto ich uvádzame u jedného z diskutujúcich.



NA KAŽDOM ÚSEKU ROZVÍJAŤ SVEDOMITÚ PRÁCU



MGR STANISŁAW JERMAK
Náčelník Spoločensko-administratívneho odboru ministerstva vnútra

Stanisław Jermak podakoval za pozvanie na zjazd, odovzdal delegátom srdečné pozdravy od vedenia Spoločensko-administratívneho odboru min. vnútra a zdôraznil, že celoštátny zjazd každej organizácie je dôležitou udalosťou. Na tomto navýšom organizačnom fóre sa hodnoti výsledky dosiahnuté v uplynulom volebnom období, ako aj ustaluje nový program a nové úlohy. „Nepríšli ste na zjazd s prázdnymi rukami — povedal Stanisław Jermak. — Máte veľké výsledky a tak, ako v celom Poľsku, aj vo vašej organizácii sa uskutočnili kladné premeny.“ Pripomienul zhromaždeným delegátom, ako sa mal v minulosti možnosť po prvýkrát zúčastiť volebnej schôdzky Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov vo Vysných Lapšoch na Spiši a vtedy základným problémom v diskusii bola otázka kachiel nevyhnutne potrebných pre vykurovanie klubovne. Dnes v tejto obci miestna skupina KSCaS buduje veľké kultúrne stredisko, ktoré by sa mohlo stať významným strediskom šírenia kultúry. „Toto porovnanie, — konštaoval rečník — je očividným dôkazom kladných premien.“ A dodal: „Skoro každá miestna skupina KSCaS má klubovňu, zmodernizovanú klubovňu, vybavenú všetkými materiálnymi prostriedkami, aké sú potrebné pre rozvíjanie kultúrno-osvetovej pôsobnosti. Aj vaše súbory dosiahli pekné výsledky. Aj ony sú náležite vy-

bavené: majú pekné kroje, ako aj hudobné nástroje. To tak tiež svedčí o kladných zmenách, ktorých výsledkom je rozvíjanie všestrannej kultúrno-osvetovej pôsobnosti vašou Kultúrnou spoločnosťou Čechov a Slovákov v Poľsku.“

Predstaviteľ Spoločensko-administratívneho odboru min. vnútra upozornil na potrebu ďalšej modernizácie a vybavovania klubovní, aby sa stali vzorom pre obce, aby ukazovali kultúrny život na najvyššej úrovni a v širokom zmysle tohto slova. „Existujú pre to široké možnosti — konštaoval — ale treba, aby ich každý z vás plne využil. Všetci a na každom úseku by mali pripiesť svedomitou, poctívou prácou k zvelaďovaniu doterajších organizačných, kultúrnych a hospodárskych výsledkov. Želám vám, — povedal Stanisław Jermak na záver svojho prejavu — aby sa splnili všetky vaše očakávania. Aby vás zjazd čo najlepšie splnil svoju úlohu a novozvolené orgány Spoločnosti rozvinuli a prehliobili široký rozsah vašej pôsobnosti, aby vám to poskytlo očakávanú spokojnosť a obohatilo nás spoločný domov, ľudové Poľsko.“

KLADNE HODNOTÍME PÔSOBNOSŤ SPOLOCNOSTI



MGR STANISŁAW KUTA

VEDÚCI ADMINISTRATÍVNEHO ODDELENIA VV PZRS V NOWOM SĄCZI

Vedúci administratívneho oddelenia VV PZRS v Nowom Sączi Stanisław Kuta pozdravil v mene politicko-administratívnych orgánov vojvodstva delegátov VI. zjazdu KSCaS. „Program pôsobnosti, ktorý Spoločnosť vypracuje, — konštaoval rečník — celkom iste prispeje aj k ďalšiemu všestrannému rozvoju pekného Nowosąckého vojvodstva, na ktorého území — na Spiši a Orave — bývajú polskí občania slovenskej národnosti.“

VI. zjazd Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku sa koná v jubilejnom roku 35. výročia vzniku Poľskej ľudovej republiky, teda v čase, — zdôraznil Stanisław Kuta — keď sme v našom vojvodstve spoločne bilancovali veľké výsledky dosiahnuté v tomto období. Výsledky viditeľné v každom meste, v každej obci a v každej rodine“. Spomenul, že medzi príslušníkmi staršieho pokolenia sú stále živé spomienky na biedu, aká bola v minulosti v tejto oblasti. „Pred vojnou mnohí ľudia boli nútenci opúšťať svoje rodné miesta a hľadať prácu a chlieb. O nich sa spieva v známej piesni: Góralu, ezy ci nie žal... Po vojne k jednému pluhu sa naťahovali ruky niekoľkých roľníkov. V súčasnosti všetci majú zamestnanie a dokonca na tých, čo chce pracovať, čakajú volné miesta. Tento rok, ako hľáša pracovný úrad, čaká na obsadenie dva tisíce pracovných príležitostí. Prácou v prospech krajinu, v prospech našej oblasti, vo svojom prospech sme vybudovali pružné moderné hospodárstvo a dosahujeme dobré výsledky vo všetkých oblastiach spoločenského, hospodárskeho a kultúrneho života v nowosąckej oblasti.“

Dalej Stanisław Kuta hovoril delegátom VI. zjazdu KSCaS o výsledkoch nowosąckej zeme v oblasti zdravotnej ochrany obyvateľov, vytvorennej od základov. Po vojne bolo na tomto území registrovaných 11 lekárov a niekoľko felčiarov. V súčasnosti zdravotníctvo zamestnáva 12 000 pracovníkov v zdravotných strediskach a sanatóriach ústavoch. Vznikli nové nemocnice a zdravotné strediská, v tom práve budovaná nemocnica v Novom Targu pre

DISKUS

NA VI. ZJAZDE

MUSÍME ÍST DOPREDU

FRANTIŠEK CHALUPKA
Z NOVEJ BELEJ

Krajan František Chalupka pripomienul prvé roky pôsobnosti našej Spoločnosti a prvé čísla Života vydané na rozmnožovači, ktoré krajania vitali s veľkou radosťou. „Hoci začiatky boli fažké, naša krajanská organizácia z roka na rok rozvíjala svoju pôsobnosť a dospeala k výsledkom, na ktoré môžeme byť dnes právom hrdí.“ K najdôležitejším úspechom zaradil o.i. pôsobnosť súborov i klubovní, vychádzanie Života, spoluprácu s kultúrnymi ustanoviznami v Československu.

„S dosiahnutými výsledkami sa však nesmiem uspokojiť, — hovoril kr. F. Chalupka, — treba totiž neustále zdokonaľovať našu prácu. Musíme íst dopredu, robiť všetko ako najlepšie len môžeme, ak sa chceme udržať na primeranej úrovni... Všade je čo robiť, ved požiadavky sa stále rodia v každej dedine, v každej rodine, a teda i v našej Spoločnosti. Tieto požiadavky treba uspokojovať. Potrebujeme ešte vela peňazí. Veď máme ešte súbory neúplne vybavené a najviac pocitujeme nedostatok choreografov, aby sme mohli tieto súbory pozdvihnúť na vyššiu úroveň...“

V závere svojho prejavu kr. Chalupka hovoril o dýchovej kapeli MS KSCaS z Novej Belej, ktorá prednádavnom oslávila 50. výročie svojej pôsobnosti a poukázal na potrebu vybavenia jej členov spišskými krojmi. Zároveň sa obrátil na predstaviteľov ústredných a vojvodských stranických a administratívnych orgánov, aby tak ako dospejali nám pomáhali v rozvíjani kultúrnej a organizačnej krajanskej pôsobnosti.

CHCEME PRACOVAT PRO DOBRO KRAJANŮ A ZELOVA

VLADISLAV POSPIŠIL, ZELOV

Úvodem musíme sdeliť krajanům, co se nám v Zelově stalo: vyhořela nám klubovna. Jak víte, měli jsme dobře

Delegáti ze Zelova, krajané Vladislav Pospišil, Měčislav Kimmer a krajan Vladimír Hess z Lublina s Alžbětou Klukošovskou z Krempach na památkovém snímku ze VI. sjezdu KSCaS v Krakově



VI. zjazd bol príležitosť aby vali a urobili spoločnú sníu na



KSČaS

vybavenou klubovnu a nyní nemáme nic. Po požáru jsme ji samozřejmě obnovili, dali jsme novou střechu, stěny jsou nově omítané a vybílené. Potřebujeme však nutně trochu peněz, abychom mohli dát do pořádku všechny místnosti a také je zařídit. Musíme kupit nové stoly a židle, protože ty dřívější, které už i tak byly dost staré, při požáru ještě značně utrpely, jsou ohořelé a polámané. Máme dnes hodně aktivní mládeže, která se hrne do práce a leccos dobrého by mohla udělat. Klubovna tedy stojí a je pod střechou, ale není v ní doslova nic. Obracíme se na ústřední výbor naší Společnosti s prosbou, aby nám v této těžké chvíli pomohl. Chtěl bych zde říci, že městské a obecní orgány a JNF v našem Zelově nám slibily pomoc a podporu. Jsme za to vděční. Je nám zřejmé, že sami na to rozhodně nestaćíme.

Chtěli bychom, aby naše obnovená klubovna byla klubovnou vzornou, aby byla pružným pracovištěm.

Ještě bych chtěl říci, že krajanský život u nás v Zelově opět kvete a po zásluze nutno říci, že my mladí za to děkujeme starším krajanům, kteří nám umožnili zapojit se do práce a slouží nám vždy radou.

Z našeho krajanského života bych se chtěl zmínit o dvou akcích, které se nám všem líbily. Před dvěma měsíci jsme se sešli na louce a udělali jsme si táborák, pekli jsme brambory a byl to hezký zážitek. Před týdnem se dralo perí a to jsme si připomněli staré časy. O dodržkách jsme si zazpívali hezké staré české i místní písničky.

Jsem přesvědčen, že po určitém období „chudším“ se v Zelově opět naplno rozvine tolik pro krajan a město prospěšná a potřebná kulturní činnost.

VŠETKÝM ODBOJÁROM JEDNOTNÉ PRÁVA

ALOJZ ŠPERLÁK Z JABLONKY

V úvode svojho prejavu krajan Alojz Šperlák poukázal na „kladné zmeny aké sme zaznamenali na Orave v rozvoji kultúrneho života obyvateľov a vobec kultúry, tak hmotnej, ako aj duševnej. Významný podiel má na tom aj naša Spoločnosť, ktorá svojou širokou pôsobnosťou, najmä v ochotníckom umeleckom hnutí, poskytuje krajanom možnosť tvorivo sa zúčastňovať nielen v miestnom, ale aj celospoločenskom

tostou, aby sa mnohí krajania stretli, porozprávali na pamiatku.

kultúrom dianí. Popri kultúrom vzostupe nastal aj všeobecný hospodársky a spoločenský pokrok.“

„Kedysi sa spievalo Orava, Orava aká si bolavá... Myslím, že už dnes vobec nie je taká bolavá, lebo skoro v každej obci sa vybudovali školy, obchody, reštaurácie, budujú sa cesty, každá obec má autobusové spojenie niekolkokrát denne. V Jablonke vzniklo lýceum, odkiaľ vychádzajú nové a nové pokolenia krajanskej inteligencie. Naposledy sa v Jablonke uskutočnila komasácia, ktorá spôsobila, že rolníci môžu lepšie hospodáriť, dosahovať lepšie výsledky.“

Krajan A. Šperlák sa taktiež zaobrájal prácou Ústredného výboru a zdôraznil, že sa snažil a veľa robil, aby sa kultúrna činnosť rozvíjala. No všetko sa nepodarilo vybaviť, ako napríklad odbojárske otázky. „Máme u nás na Orave — hovoril — odbojárov, ktorí spolu bojovali proti spoločnému nepriateľovi — fašizmu. Jední sú už členmi ZBoWiD-u a získali odbojárske práva, kým druhí ešte na to stále čakajú. Preto očakávam, že im Ústredný výbor bude naďalej pomáhať pri konečnom vybavení tejto otázky. Zároveň myslím, že treba vyvinúť úsilie pre náležité zabezpečenie rozvoja vyučovania slovenského jazyka na základných školach a na jablonskom lýceu.“

MLADÍ-BUDÚCNOŠŤ SPOLOČNOSTI

FRANTIŠEK KURNÁT Z NOVEJ BELEJ

Krajan F. Kurnát sa zaoberal otázkami práce súborov KSČaS, ktoré úspešne vystupovali doma a na Slovensku. „V súčasnosti — hovoril — nás čaká dôležitá úloha — organizovať v každej miestnej skupine aspoň jednu z foriem ochotníckej činnosti. Bude si to vyžadovať hodne úsilia krajanov, ako aj ďalšie náklady na vybavenie týchto súborov krojmi a hudobnými nástrojmi, medzi nimi aj dychovky v Novej Belej a lepšie vybavenie klubovní.“ V súvislosti s tým vyjadril srdečne podčiakovanie ministerstvu vnútra za doterajšiu pomoc, ktorá umožňuje rozvoj Spoločnosti a vyslovil presvedčenie, že sa táto pomoc „bude zvyšovať úmerne s rozširovaním práce našej organizácie.“ Zároveň poukázal na to, že „je nutné, aby sa naše súbory mohli plnoprávne zúčastňovať miestnych kultúrnych podujatí, ako napríklad Spišská zima alebo Oravská jar.“

„Najdôležitejšou úlohou všetkých krajanov, — zdôraznil — je starostlivosť o ďalší rozvoj vyučovania materčiny na školách. Naša budúcnosť je predsa v tých mladých, ktorí sa dnes učia slovenčinu. Školské orgány však musia dbať o to, aby deti mali dostatok príručiek.“ Krajan F. Kurnát zároveň vyjadril presvedčenie, že spolupráca našej Spoločnosti s Československým ústavom zahraničným a Maticou slovenskou, s Československým kultúrnym a informačným strediskom vo Varšave, ako aj styky v rámci spolupráce pohraničných oblastí sa budú naďalej úspešne rozvíjať. Je to totiž spolupráca veľmi užitočná a prospěšná pre našu organizáciu.

Veľa pozornosti venoval kr. F. Kurnát aj našmu časopisu Život, „ktorý dochádza prakticky do každej krajanskej rodiny a radí ho čítať i v krajania v cudzine“. Vyjadril podčiakovanie redakcie „za obetavú krajanskú prácu“ a obrátil sa na delegátov, „aby ešte viac propagovali naš časopis a rozširovali počet jeho predplatiteľov.“

„Musíme aktívnejšie pracovať — hovoril kr. F. Kurnát — viacej sa angažovať u nás na Spiši a v celej Spoločnosti. Musíme neustále zveladovať výsledky našej krajanskej práce, aby sme dali konkrétny obsah nášmu stále aktuálnemu heslu: Spoločne žijeme — spoločne budujeme.“

ZAKTIVIZOVÁŤ KRAJANSKÚ MLÁDEŽ

VIKTÓRIA SMREČÁKOVÁ Z MALEJ LIPNICE

„Našu mládež treba zaktivizovať — hovorila krajanka V. Smrečáková — a poskytnúť jej všetky možnosti pre kultúrnu pôsobnosť, aby sa mohla učiť



Medaily Za zásluhy pre KSČaS odovzdáva zaslúženým krajanom býv. predsedu UV kr. Ján Molitoris. Na snímke: medailu obdržiava kr. Viktoria Smrečáková z Malej Lipnice.

hrať na hudobných nástrojoch, spievať v súboroch, nacvičovať divadlá, čítať knihy atď. Všetkým nám musí záležať, aby naša oravská a spišská mládež bola vzorom a príkladom pre iné kultúrne strediská v Poľsku.“

Dalej sa kr. V. Smrečáková zamýšľala, ako predchádzať všeobecnému odchodu mladých z oravských dedín do miest. Navrhovala, že im treba vytvárať lepšie životné podmienky, poskytovať možnosť spoluúčasti v spoločenskom a kultúrnom dianí, zabezpečovať ich športové potreby a pod. V tejto súvislosti poznámenala, že „významnú úlohu môžu zohrať aj klubovne miestnych skupín, ktoré však treba dobre vybaviť, zabezpečiť pre ne väčšie miestnosti a vobec zriaďovať tam, kam by mládež ráda chodila.“

„Povinnosťou všetkých nás, rodičov“ — zdôrazňoval kr. V. Smrečáková — „je starostlivosť o rozširovanie vyučovania slovenčiny na školách. Za týmto účelom treba taktiež povzbudzovať deti organizovaním rôznych podujatí, zájazdov na Slovensko a pod.“

Dalej kr. V. Smrečáková hovorila o hospodárskych otázkach svojej obce Malej Lipnice. Poukazovala na rozvoj špecializácie na gazdovstvá, ale zároveň i na rôzne nedostatky, napr. umelých hnojiv. Hovorila, že v ich obci „sú nevyhnutné také investície ako výstavba novej školy, materskej škôlky, kultúrneho domu a iných, k čomu by miestni obyvatelia ochotne prispeli brigádnickou prácou. Zároveň malo by sa rolníckym deťom, najmä mladým manželstvám pracujúcim mimo polnohospodárstvo, dovoliť budovať rodinné domčeky na rodičovských pozemkoch. To by taktiež zastavilo mladých na viede, pomohlo splniť ich ambície a životné ašpirácie.“

ÚČELNE VYUŽÍVAŤ FINANČNÉ PROSTRIEDKY

BRONISLAV KNAPČÍK Z MIKOŁOWA

VI. zjazd KSČaS — zdôraznil kr. B. Knapčík — sa koná v mimoriadnom období, období príprav na VIII. zjazd PZRS a celospoločenskej diskusie nad smernicami strany, ktorej sa aktívne zúčastňujú naši krajania. Zároveň poukázal na oravské zmeny, ktoré nastali v živote spoločnosti v ľudovom Poľsku. Všetky tieto vydobytky rozvinie VIII. zjazd strany v novom perspektívnom programe ďalšieho rozvoja krajin.

Kr. B. Knapčík sa zaoberal niektorými otázkami krajanskej činnosti KSČaS, o. i. rozvíjaním čítatelstva. „Naše knižnice len vtedy splnia svoje poslanie, keď knižné zbierky, nezriedka dosť bohaté, budú plne prístupné a využívané čítateľmi. Okrem čítatelstva treba v klubovniach vyvinúť aj ďalšie formy práce a neustále ich obohacovať, aby tieto kultúrne stánky mohli čo najlepšie využívať rôznorodým požiadavkam všetkých návštěvníkov. Z overených fo-

riem krajanskej práce vobec malo by sa viac prihliadať na rôzne výlety či zájazdy, ktoré okrem svojej poznávacej hodnoty zároveň spájajú a aktivizujú krajanov.“

V ďalšej časti svojho prejavu kr. Knapčík hovoril o význame vyučovania slovenčiny na základných školách. Toto teraz počet žiakov — ok. 500 — je rozhodne neuspokojivý a predsa existujú široké možnosti, aby sa tento stav badateľne zväčšil. Ide aj o tie miestne skupiny a tie obce, kde sa zatají slovenčina nevyučuje. Pekný príklad v tomto smere nám dali krajania z Malej Lipnice, kde sa po viacročnej prestávke obnovilo vyučovanie slovenského jazyka.

Veľa pozornosti venoval kr. B. Knapčík orgánu našej Spoločnosti, časopisu Život. Zdôraznil o. i. jeho dôležitosť úlohu v krajanskom hnutí a poukázal na jeho význam ako činitela, ktorý zblízuje a spája krajanov. „Hoci aj v Živote — povedal rečník — možno ešte čo-to zmeniť a zlepšiť.“

Na záver svojho diskusného príspevku sa kr. Knapčík zaobral o. i. potrebou pružnejšieho hospodárenia finančnými prostriedkami v našej Spoločnosti. „Je sice pravda“ — hovoril — „že naša organizácia má spoločenský charakter a veľa sa v nej robí nezistné, z osobnej potreby, ale niektoré oblasti pôsobnosti si vyžadujú isté finančné náklady, ktoré treba náležite a účelne využívať.“

ROZHÝBAŤ OCHOTNÍCKE HNUTIE MS

JÁN KOVALÍK Z DOLNEJ ZUBRICE

Hodnotenie práce Spoločnosti na Orave v medzizájazdovom oddobí bolo hlavným predmetom diskusného príspevku kr. J. Koválika. Ku kladným výsledkom zaradil o. i. zlepšujúce sa vybavenie jednotlivých klubovník potrebným zariadením a knihami, ktoré sme dostali vďaka spolupráci s Oddelením pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej. „Sú tu pekné kroje a hudobné nástroje“ — pokračoval kr. Koválik — „vidno, že Ústredný výbor sa dobre staral, aby zásobil MS na Orave týmito vecami, ktoré sú tak nutné potrebnej. Ale až teraz sme si uvedomili, že sme urobili chybu, lebo máme sice kroje, ale nemáme skoro koho obliecť do týchto krojov. Len jedna Privarovka sa drží.“ V súvislosti s tým navrhoval, že treba rozhodne rozhýbať ochotnické umelecké hnutie na Orave a k pomoci zamestnať tak kultúrneho, ako aj organizačného inštruktora. Zároveň treba vriešiť otázkou pravidelného premietania slovenských filmov.

Dalej kr. J. Koválik hovoril o nepravidelnom a oneskorenom doručovaní Života čitateľom a postuloval vyriešiť podľa možnosti čo najskôr tento pálčivý problém. Hovoriac o aktívite a spoločenskej angažovanosti na Orave zdôraznil, že len obyvatelia Dolnej Zubrice, medzi nimi i naši krajania, odpracovali viani brigádnicky ok. 225 000 zl. Podobne je aj v iných oravských dedinách.

ZABEZPEČIŤ INŠTRUKTÁŽNU POMOC PRE SÚBORY

FRANTIŠEK BEDNARČÍK
Z NOVEJ BELEJ

V úvode svojho prejavu kr. František Bednarčík poukázal na dosiahnuté výsledky Spoločnosti a zdôraznil: „Povinnosťou každého krajania je starostlivosť o ďalší úspešný rozvoj našej organizácie. Treba rozširovať a upreňovať kultúrnu a organizačnú pôsobnosť v miestnych skupinách, vytvárať podmienky pre túto pôsobnosť. Ešte aktívnejšie pritiahať mládež do krajanskej práce, najmä v ochotníckom hnutí a súčasne pomáhať jej v umeleckej pôsobnosti zabezpečením inštruktážno-metodickej a choreografickej pomoci, ako aj repertoáru pre divadelné krúžky a folklórne súbory.“

Hovoriac o Živote a aktívnej spoluúčasti redakčného kolektívu v krajanskej práci, kr. F. Bednarčík vyjadril zároveň srdcne podakovanie náčelníkovi mgr. Stanislavovi Jermakovovi zo Spoločensko-administraívneho odboru ministerstva vnútra, ako aj redakcii Život za pomoc vo vybavení požiarneho auta pre hasičský zbor v Novej Belej.

Na záver sa kr. F. Bednarčík zastavil pri hospodárskych otázkach a vyjadril nespokojnosť obyvateľov Novej Belej v súvislosti so zriaďovaním smeťiska na peknom novobeliskom chotári.

MATERSKÚ VÝCHOVU NIČ NENAHRADÍ

AUGUSTÍN BRYJA
Z VYŠNÝCH LAPŠOV

Zaslúžilý aktivista Spoločnosti kr. A. Bryja sa vo svojom diskusnom príspevku podelil spomienkami na tažké podmienky života a vôbec existencie Slovákov na Spiši a Orave v dávnych dobách. Pripomeral obdobie maďarizácie a neskoršie medzivojnové roky, ktoré taktiež neboli lahke, a jednako nedokázali zbaviť krajanov svojho slovenského národného povedomia. Zachovali si tak jazyk, ako aj svoje zvyky a kultúrne tradície. „Treba bolo až nového zriaďenia — povedal kr. Bryja — aby sa všetko od základov zmenilo. Lebo to, čo predtým nebolo možné, je možné v socializme. Dnes máme nie len slobodu, ale nás podporujú, finančujú, v školách máme našu slovenčinu atď... Keďže máme väčšie možnosti, dostávame prostriedky na klubovne snažme sa, aby v týchto klubovniach bolo naozaj príjemné. Robme všetko, aby sme do nich pritiahli mládež a aby toto mládež radšej chodila do klubovní, ako do hostinec a niekde inde.“

V ďalšej časti svojho prejavu kr. Bryja zdôraznil, že budúcnosť našej organizácie je v mládeži. Zároveň vyjadril polutovanie, že v zjazdovej sále vidí pomerne málo krajaniek, krajaniek-matiek, ktorých úloha v rodine a výchove je mimoriadna. „Každá matka — hovoril — vie vychovávať ovela lepšie, ako učiteľ či profesor a neviem kto. Ako naše matky vychovávajú deti, taká bude naša budúcnosť. Keď matka zaštípi dieťaťu rodomilstvo, uchová si ho navždy. Podobne je aj so slovenčinou, láskou k rodnému jazyku... Preto treba robíť všetko, aby sme plne využili pre naše deti možnosť vyučovania materinského jazyka na školách.“

Na záver kr. Bryja hovoril o otázke výstavby klubovne vo Vyšných Lapšoch. Pripomenal známe, objektívne tažkosti napr. s nákupom stavebných materiálov atď., ktoré spôsobili že sa výstavba predĺžila. A dodal: „Chcel by som uistíť, že vynaložíme všetky sily, aby sme v najbližšom roku dokončili túto klubovnu.“

MÁME SPOLOČNÚ CESTU

FRANTIŠEK HARKABUZ
Z HARKABUZA

Vo svojom vystúpení krajan F. Harkabuz hovoril o potrebe rozšírenia kultúrnej práce v miestnych skupinách,

DISKUSIA

(pokračanie zo str. 8-9.)

najmä na Orave a poukázal na nutnosť rozvinutia pôsobnosti súborov a utvorenia reprezentačného súboru na Orave. Zároveň nadviazał na prejav vedúceho Administratívneho oddelenia VV PZRS v Nowom Sączi mgr. Stanisława Kuta a o.i. prehľásil: „My, členovia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Polsku sa plne zapájame do celonárodnej diskusie nad smernicami na VIII. zjazd PZRS a svojim postojom, svojou angažovanosťou a svojou pracou chceme prispieť k zveladneniu dosiahnutých výsledkov, k ďalšiemu rozvoju našich oblastí a celej krajiny. Som presvedčený, že touto cestou pôjdú všetci krajania, lebo je to naša spoločná cesta.“

POTREBUJEME KURZ PRE SLOVENČINÁROV

LÝDIA MŠALOVÁ
Z HORNEJ ZUBRICE

Značnú časť svojho diskusného príspevku venovala kr. L. Mšalová časopisu Život a jeho významu v krajanskom hnutí. O.i. povedala: „Ako pedagogička musím zdôrazniť, že tento časopis je dôležitou oporou pre naše školy. Všetky súťaže, maliarske či opisné a recitačné preteky, organizované prostredníctvom Života, majú mimoriadny význam najmä pre školy, kde sa vyučuje slovenčina. Deti sa ochotne zúčastňujú v týchto súťažiach, povzbudzujú ich totiž k lepšej práci, k lepšiemu učeniu.“

Dôležitou otázkou, na ktorú upozornila kr. Mšalová, sú kvalifikácie učiteľov-slovenčinárov. „Je mnoho učiteľov — hovorila — ktorí majú zo slovenčiny len základné vzdelenie, a predsa dnes (keď sa zavádzajú všeobecná stredná škola — pozn. red.) je už nutné vysokoškolské vzdelenie. Svojou časťou nám ústredné školské orgány slúbili, že zorganizujú skrátený ročný kvalifikáčny kurz pre tých učiteľov, ktorí vyučujú slovenský jazyk na Orave a Spiši. Je už 12 ochotných kandidátov, no dodnes sa tento kurz neuškutočnil. Nemusíme zdôrazňovať, že je to pálčivá otázka. Ved' každemu by malo záležať na úrovni vyučovania slovenského jazyka.“

SOM VEĽMI DOJATÁ

MÁRIA MAJERČÁKOVÁ
Z NOVEJ BELEJ

Krajanka M. Majerčáková poukázala vo svojom príspevku na pôsobnosť mladých v našej organizácii a o.i. povedala: „Po prvýkrát sa zúčastním celostátnego zjazdu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Som veľmi dojatá. Pozorne sledujem diskusiu hodnotiacu výsledky našej Spoločnosti. Jedno však chcem zdôrazniť a sice, že treba stále širšie zapájať mládež do práce v KSČaS, aktivizovať ju a vôbec snažiť sa, aby sme jej mali čo najviac v radoch našej organizácie.“

POTREBUJEME KVALIFIKOVANÝCH INŠTRUKTOROV

JOZEF KRAVONTKA
Z NIŽNÝCH LAPŠOV

„Volakedy — spomínal Jozef Kravontka — sme robili odbornú inštruktažu súborov v miestnych skupinách vlastnými silami, ale mnohí z tých, ktorí sa v tom vyznali, odišli navždy z našich radov. Zase iní ostarli a trebarsi z tohto dôvodu nie sú už v stave pracovať tak aktívne, ako v minulosti. Preto našeho otázkou dneška je zamestnanie mladých ludí, odborníkov.“

Delegát z Nižných Lapšov vyjadril polutovanie, že na tomto zjazde nevystupujú súborov Spoločnosti, ako to bolo vo zvyku v minulosti. Zdôraznil tiež, že súbor, dokonca aj tie najlepšie, nemajú príliš veľké možnosti vystupovať na širšom fóre. A predsa každé vystúpenie mimo svojej obce mobilizuje súbor, aby pozdvihol svoju úroveň.

Vo veci klubovní Jozef Kravontka povedal: „Je veľmi dobre, že sa vydarila výstavba veľkej klubovne Spoločnosti vo Vyšných Lapšoch na Spiši. Členovia tamtojšej miestnej skupiny sú dobrým príkladom. Ale keď pozrieme na iné naše klubovne, nemáme sa čím príliš chváliť. V niektorých sú iba obyčajne čierne lavice, chybujú aj výbavanie. Preto naše klubovne treba preveriť.“

Jozef Kravontka hovoril o veľkom úsilí rolníkov na Spiši pre dosiahnutie vysokej úrody a najmä vysokej efektivity v živočisnej výrobe. Zároveň zdôraznil súrnu potrebu výstavby jatiek v spišskej doline. Predložil tak tiež návrh, aby sa opäť zaviedlo autobusovú dopravu na linke Bukowina-Nowy Sącz, lebo v súčasnosti občania prakticky nemajú možnosť dojsť v patričnom čase do sídla vojvodstva.

ŽIVOT SME SI OBĽÚBILI

JÁN FRANKOVIĆ
Z NOVEJ BELEJ

Delegát z Novej Belej poukázal vo svojom prejave na všeobecnú spoločenskú aktivitu našich členov, ktorí pôsobia v rámci Frontu národnej jednoty skoro vo všetkých politických a spoločenských organizáciach v Poľsku. „Vďaka ludovej moci — hovoril — naša organizácia môže využiť širokú kultúrnu činnosť. Máme svoj časopis, ktorí si členovia Spoločnosti zvlášť obľubili. Je našou podporou v každodennej živote. Za tú všetku pomoc patrí redakcii a najmä jej šéfredaktorovi kr. Adamovi Chalupovi srdečná vďaka.“

„Dosiahli sme rad úspechov — povedal kr. Franković — ale máme aj vela potrieb, ktoré treba riešiť keď chceme, aby sa pôsobnosť KSČaS ďalej úspešne vyvíjala. Treba podla mňa zvýšiť prostriedky na klubovne, ale zároveň vyžadovať od nich aktívnejšiu prácu.“

Dalej sa kr. Franković zamýšľal, ako zvýšiť stav žiakov navštěvujúcich hodiny slovenského jazyka. Správne navrhoval, aby sa vyučovanie materčiny zaviedlo vo všetkých obciach na Spiši a Orave, kde pôsobia miestne skupiny našej Spoločnosti.

PRACOVАŤ INAČ A LEPSIE

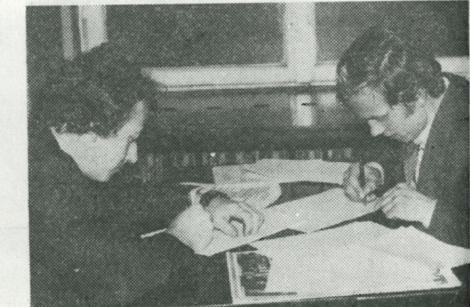
VALENT KRIŠTOFEK
Z KREMPACH

Veľa pozornosti vo svojom prejave venoval kr. V. Krištofek otázkam mladzie, o.i. potrebe zvýšenia počtu hodín slovenčiny na základných školách, keďže „doterajšie tri hod. týždenne sú

Aj krajania zo Spiša využili prestávku v rokovaníach, aby si urobili túto pamätnú snímku.



Sekretariát VI. zjazdu KSČaS. Na snímke: zapisovatelia František Soltýs (zľava) a Dominik Surma.



nevystačujúce pre plné zvládnutie tohto predmetu.“ Zároveň sa dožadoval vybavenia pasovej zlavy pre mládež študujúcu na stredných a vysokých školách na Slovensku. Navrhoval tiež „inspirovať krajanskú mládež k organizovaniu športových turnajov napr. o pútovné poháre ÚV alebo redakcie Života a povzbudovať ju k nadvádzaniu družby so športovými oddielmi na Slovensku, ako to robí krajanská mládež v Krempachoch.“

Hovoriac o Živote kr. Krištofek predstavil mienku všetkých krajjanov, podľa ktorých existuje potreba vydávania našho časopisu ako dvojtýždeníka.

V ďalšej časti svojho prejavu delegát z Krempach hovoril o kultúrnej pôsobnosti KSČaS, najmä v ochotníckom hnutí a zdôraznil: „Oveľa väčšie prostriedky mali by sme venovať na základnú kultúrnu činnosť, keď chceme, aby sa naše súbori či divadelné krúžky rovzýiali, aby sa zvyšoval ich počet a nie zmenšoval, teda aby bolo inač a lepšie ako v uplynulom volebnom období... Taktiež väčšiu starostlivosť venovať krajonom, zaslúženým pre KSČaS a najobetavejším udelovať vyznamenania. Naša miestna skupina má 403 členov a myslím, že medzi nimi je hodne takých, ktorí si to iste zaslúžia.“

BEZ PRÁCE NEBUDÚ KOLÁČE

ALOJZ BIEL
Z HORNEJ ZUBRICE

„Naša Miestna skupina počíta 130 starších a mladších členov. Máme vlastnú klubovnu, z ktorej sa veľmi tešime, hudobný krúžok, ktorý reprezentuje celú miestnu skupinu“ — povedal úvodom kr. A. Biel.

V ďalšej časti svojho diskusného príspevku kr. Biel hovoril o brigádnických práciach na počesť 35. výročia PLR a 35-výročia SNP v hodnote 1 640 000, ktoré odpracovali Hornozubričania. „Dedina má aj novú cestu do tzv. Studenej diery a autobous, ktorý vozí deti do školy. Ale dedina má aj problémy. Jedným z nich je to, že doposiaľ nebola uskutočnená komasácia, čo ma vplyv na výšku dosahovanej úrody.“

Veľmi kladne sa kr. A. Biel vyjadril o spolupráci medzi miestnou skupinou, obvodom a Ústredným výborom KSČaS. Zároveň sa obrátil na nový ÚV Spoločnosti, aby sa postaral o ďalšie doplnovanie vybavenia klubovne a súboru.

„Zanedlho sa bude konať VIII. zjazd Poľskej zjednotenej robotníckej strany — pokračoval kr. A. Biel. — Môžeme sa pochváliť našimi kultúrnymi a hospodárskymi úspechmi, ale aj tvrdovo vedať, že bez ďalšej práce — nebudú koláče. To znamená, že každý kúsk zeme musíme poriadne obrábať, aby vôbec nebolo pôdy neúrodnnej.“

MÁME DOBRÉ SÚBORY

JOZEF GRONSKÝ Z NEDECE

Krajan Jozef Gronský sa zaobral prácou svojej Miestnej skupiny v Nedeči.

Nedecký folklórny súbor v uplynulom volebnom období vystupoval v Terchovej a Zuberci na Slovensku, dvakrát vo Falštine a vo Vyšných Lapšoch na dožínkových slávnostach, ako

aj niekoľkokrát vo svojej obci. Ďalej na Spišskej zime a na slávnostach v Slatinských Jazoch.

Aj divadelný krúžok vystupoval s divadelnou hrou Rozmarín a teraz nacvičuje ďalšiu — Faraón.

Klubovňa pri MS v Nedeci je dosť dobre vybavená, ale treba zabezpečiť patričné prostriedky na jej vedenie a údržbu.

„My, Nedečania máme aj návrhy — zdôraznil kr. J. Granský — a to v prvom rade týkajúce sa usporiadania zájazdu na Slovensko pre deti, ktoré sa učia slovenčinu. Nevyhnutne je vybavenie potrebného množstva učebníčok pre tieto deti. Zasa nedecký súbor by potreboval zosilňovať pre svoju kapelu.“

Nedeckí krajania majú na rok 1980 zasa plný počet predplatiteľov Života. Ale obraciame sa na redakciu s prosbou, aby nám pomohla vybaviť dobrý príjem televíznych programov zo Slovenska, aký sme mali volakedy.“

OŽIVIT KULTÚRNU PRÁCU NA ORAVE

EUGEN KOTT Z DOLNEJ ZUBRICE

Krajan Eugen Kott sa vo svojom obširnom diskusnom príspevku podrobne zaoberal mnohými otázkami. V úvode pripomienul počiatky vzniku ludového

štátu, ktoré neboli ľahké. Vtedy sa začala organizovať aj naša Spoločnosť. Hned po vojne sa krajania žijúci na Orave aktívne zapojili do výstavby a urobili skutočne vela. Napríklad v Dolnej Zubriec uskutočnili elektrifikáciu, zregulovali potok, brigádnicky vybudovali štyri mosty, postavili kultúrny dom, urobili aj melioráciu a teraz budujú novú školu. Zmenilo sa veľmi veľa na celej Orave. V tejto súvislosti kr. E. Kott navrhhol, „aby sa Orava pre svoje prírodné podmienky stala turistickou oblasťou.“

Ďalej kr. Kott spominal na výstavbu licea v Jablonke na Orave a na počiatky školstva so slovenským vyučovacím jazykom. Konštatoval, že „treba urobíť všetko, aby krajančí rodičia plne využívali možnosti vyučovania materinského jazyka na školách.“ Navrhhol, aby naša krajanská organizácia venovala deťom učiacim sa slovenčinu väčšiu starostlivosť a usporadúvala pre ne rôzne stretnutia, besedy, zájazdy, atď.

Krajan E. Kott sa podrobne zaobral problémami krajanov obojárov, predovšetkým otázkami ich prijímania do ZBoWiD-u a získavania obojárskych práv, a na príkladoch poukázal na nevyhnutnosť vybavenia tejto pálčivej otázkou.

„Veľkým problémom je nacvičovanie súborov, divadelných a hudobných — povedal kr. E. Kott. — Oravské dedinky sú aj veľké, aj vzdialé, preto jeden inštruktor na Orave nie je v stave urobiť všetko. Čo sa týka klubovní pri miestnych skupinách, dnes sú už pomerne dobre vybavené, ale aj požia-

davky rastú. Preto snaď bolo by dobré, keby ÚV pouvažoval o možnosti kúpiť premietacie prístroje. Premietanie filmov v našich klubovniach by iste oživilo našu kultúrnu prácu.“

Krajan E. Kott upozornil aj na to, že „pri vybavovaní našich súborov si treba vziať, aby kroje boli originálne. Preto pri objednávaní krojov treba sa poradiť odborníkom, ktorí vedia odlišiť oravský kroj od goralského. Naše súbory by mali byť vybavené skutočne dobre.“ E. Kott tiež navrhhol, „aby sa Spoločnosť snažila podľa možnosti kúpiť staré pastierske trúbky a písalky, ktoré sú tak charakteristické pre Oravu a podľa nich urobila nové a naučila na nich hrať členov našich súborov.“

Krajan E. Kott podčakoval orgánom ľudovej moci za to, že Slováci a Česi v Poľsku majú svoj časopis Život, ktorý nie len oživuje krajanskú prácu v Poľsku, ale je aj pojítkom s krajanmi žijúcimi v zahraničí. Upozornil aj na nevyhnutnosť zlepšiť doručovanie Života na Orave.

„Napriek tomu, že patričné nadriadené orgány už dávno rozhodli, že na Orave a Spiši majú byť dvojjazyčné nápisu na obchodoch, ešte stále mnohé dedinky sa dožadujú realizácie tohto nariadenia. Bolo by skutočne na čase, aby táto vec bola konečne vybavená“ — konštatoval kr. Kott.

Na záver kr. E. Kott nadviazal na prejav dr. Kazimierza Mamaka z Administratívneho oddelenia ÚV PZRS a v menej oravskej krajanskej obce uistil, že „krajania tak ako doposiaľ, budú aj naďalej čestnou a poctivou prácou

podporovať všetky uznesenia, ktoré schváli VIII. zjazd PZRS.“

VŠETKO ČO SA ROBÍ, TREBA ROBIT DOBRE

JOZEF KLAK
Z NIŽNÝCH LAPŠOV

Krajan Jozef Klak hovoril o otázkach týkajúcich sa zdravotného strediska vo svojej obci, ktoré už piaty rok čaká na dokončenie výstavby. Obyvatelia dali stavebný pozemok a prispleli aj brigádnikovou prácou, ale zatiaľ je strecha pokrytá iba spolovice. Všetko, čo doposiaľ vybudovali, sa ničí. Je to zlý príklad pre okolie a preto sa zo zjazdovej tribúny obrátil na predstaviteľov vojvodských administratívnych orgánov, aby pomohli túto otázkou vyriešiť a aspoň dočasne zabezpečiť budovaný objekt pred zničením.

„Všetko, čo sa robí — konštatoval rečník — treba robiť dobré, po gádovský. V našej krajine — pokračoval Jozef Klak — sa uskutočnilo mnoho kladných premien najmä odvtedy, od kedy na čele strany stojí Edward Gerek. Na pozadí týchto veľkých výsledkov vzbudzuje zlý dojem takáto zanedbanosť, o akej som hovoril, najmä preto, že sa týka zdravotného strediska, ktoré predsa všade by malo slúžiť všetkým občanom.“

Nový výbor KOV KSČaS na Orave

ALOJZ ŠPERLÁK z Jablonky — predsedá

EUGEN KOTT z Dolnej Zubrice — podpredseda

EMIL KOZUB z Jablonky — tajomník

ANTON GROBARČÍK z Oravky — pokladník

ALOJZ BIEL z Hornej Zubrice — člen

KAROL FULA z Chyžného — člen

JOZEF GRIBAČ z Podvylka — člen

JOZEF KARNAFEL z Veľkej Lipnice — člen

VIKTÓRIA SMREČÁKOVÁ z Malej Lipnice — členka

FRANTIŠEK SVETLÁK z Malej Lipnice — člen

VENDELIN VENGRÍN z Dolnej Zubrice — člen

REVÍZNA KOMISIA KOV

JAN ŠVIENTEK z Pekelníka — predsedá

MÁRIA CHOVANCOVÁ z Podsrnia — tajomníčka

ANTON ŠPYRKA z Privarovky — člen

KRAJANSKÝ SILVESTROVSKÝ VEČIEROK

Dňa 31. decembra 1979 sa v klubovni Miestnej skupiny KSČaS v Novej Belej konal krajanský silvestrovský večierok.

Na večierok boli pozvaní všetky členky a členovia MS KSČaS v Novej Belej, ktorí sa narodili v roku 1920 a skôr. Samozrejme prišli aj členovia výboru MS.

Z iniciatívy rodičovského združenia v Krempachoch konala sa v miestnom kulturnom dome milá mikulášska slávnosť. Veľká divadelná sála sa do posledného miesta zaplnila deťmi v školskom a predškolskom veku, ktorým tradičný Mikuláš odovzdal pekné darčeky. Radosti bolo neúrekom. Nebolo by veci zaviesť po dobný zvyk natrvalo aj v iných dedinkách na Orave.

Snímka: F. PACIGA



ZELOV

Ze Zelova zasílám srdečné krajané pozdravy. Čas rýchle utíka a teprve nyní jsem se dostal k napsání příspěvku do Života. U nás v Zelově život běží normálně. Naše klubovna po období klidu opět ožila. Vsadili jsme na mládež a myslím, že je to dobré řešení. Mladí se hrnou do práce a nutno říci, že je jí dost, prozatím s uklízením a zařizováním klubovny. A nyní o našich akcích.

Protože jsem dlouho nepsal, musím začít ještě od slunečného podzimu. Udělali jsme si táborač a pekli jsme brambory. Bylo to hezké a sešla se nás pěkná hromádka.

Na druhý vánocní svátek jsme udělali pro děti besídku u stromečku a večer pro mládež jsme uspořádali štěpánskou zábavu. Bylo veselo. Na silvestra se pořádal ples. A protože je sníh, bude sanice a zábavy na sněhu. Pak bylo několik tanecních večírků a dračky (připojuji snímek). Na dračky nás chodilo asi patnáct, starších členů i mládeže. Každý si musel přinést nádobu na sedrané peří a kromě toho

zásobu příběhů a písniček. Naši starší krajané si zapívali své oblíbené starodávné písni, které jsem nahral na magnetofonový pásek, aby neupadly v zapomnění. O dodérkách jsme si zatančili při hudbě z desek, hlavně podle noty jedinečné dechovky našich rodáků Čechů. A také, jak se o dodérkách slíší a patří, byli jsme pohostění čajem a cukrovím.



Zelovská textilka FANAR. V našem závode se soutěží o titul Kolektiv 35letí PLR. Na první místo se dostal kolektiv našeho krajana Miroslava Kimmera. Krajan Kimer je vedoucím místrem v automatické prádelně 53B. Naši krajané se činně zapojili do všech prací v městě a v továrně; plní výrobní úkoly, každý na svém úseku.

ZENON JERSÁK

Děkuji našemu mladému dopisovateli ze Zelova za novoroční blahopřání. Red.

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 2. decembra 1979 umreli v Nedeci krajania: 67-ročný BARTOLOMEJ PIONTEK a 89-ročný JÁN KUŽEL.

Odišli od nás čestní a dobrí ľudia, vzorní krajania, dlhočasní členovia našej miestnej skupiny KSČaS. Čest ich pamiatke!

Výbor MS KSČaS v Nedeci

RASTLINNÁ VÝROBA-NAJDÔLEŽITEJŠIA!

Materiály Ústavu pre otázky pestovania, hnojenia a pôdoznalectva v Púlavach týkajúce sa tejto tematiky konštatujú, že úroda obilia v našej krajine môže dosiahnuť 36 až 37 q z ha. V uplynulom desaťročí situácia v tejto oblasti vyzerala nasledovne: v rokoch 1971-74 tempo rastu rastlinnej výroby sa zvyšovalo priemericne o 3 percenta ročne. Celková úroda obilia sa zvýšila zo 16,3 mln ton na 23 mln ton. V rokoch 1975-78 sa rastlinná výroba nielenže nezvýšila, ale zaznamenali sme dokonca klesajúcu tendenciu v porovnaní s rokom 1974. Pokles zberu obilia v tomto období dosiahol priemericne 2,5 mln ton ročne v porovnaní s rokom 1974. V celku v rokoch 1971-78 sa rastlinná výroba zvyšovala priemericne o 1,5 percenta ročne. Dovoz obilia a krmovín sa v tom istom čase zvýšil z 2,1 do 7,8 mln ton. Podľa výpočtov skoro polovičiu prírastku živočisnej výroby (vzrast o 3,6 perc. ročne) sme dosiahli vďaka dovozu obilia a krmovín. Možno v tejto situácii, ktorú zobrazujú uvedené čísla predpokladat, že produkcia zdrava vo výške 30 mln ton ročne je reálna, čo by malo podstatný význam pre rozvoj potravinárskeho hospodárstva v Poľsku? Odpoveď vedeckého ústavu zníe: možno, ale za istých podmienok!

Skôr, ako všeobecne scharakterizujeme tieto podmienky, pripomeňme, aké máme prirodzené podmienky pre rastlinnú produkciu. Skoro 46 percent našej ornej pôdy tvorí pôda lahlá, a iba niečo vyše 26 percent sú pôdy zvané písničné. Sme teda v horšej situácii ako napr. krajiny západnej Európy nielen z tohto hľadiska, ale aj pokiaľ ide o množstvo zrážok. Máme kratšie vegetačné obdobie. Častejšie nás trápi v tomto čase sucho a neúrodné roky máme priemericne raz za päť rokov. Ale tieto horšie podmienky — podľa mienky vedcov — môžu nás ospravedlňiť v tom, že budeme dosahovať iba o 10-15 percent menšiu úrodu ako v Západnej Európe, samozrejme, keď priemysel plne usporiada požiadavky polnohospodárstva na všetky nevyhnutné výrobné prostriedky a samo polnohospodárstvo sa bude riadiť správou agrotechnikou a vzornou organizáciou práce.

V najbližších rokoch sa musíme väzne venovať nadrobenniu týchto restov, najmä v oblasti zvýšenia rastlinnej produkcie. V mnohosmernej činnosti, aká sa bude vyvíjať v tomto smere, treba upriamiť pozornosť na základné činitele, ktoré majú vplyv na výšku úrody. Predovšetkým sa musíme viačnej staráť o obrábanie pôdy a najmä

dodržiavať patričnú časť a hĺbkou orby. Vysoká kultúra pôdy v porovnaní s nízkou dáva — nezávisle od stupňa hnojenia — skoro o 2 q ha vyššiu úrodu žita. Ďalšou otázkou je správne výplnenie kyslej pôdy, čo zase môže dať zvýšenie úrody o 2 až 8 q ha. Pripomeňme, že zvyšovanie mineralného hnojenia bez odryslenia pôdy neprináša výsledky. V súčasnosti spotrebka minerálnych hnojiv dosahuje ok. 190-195 kg NPK/ha (v ČSSR — 236, v NDR — 290 kg NPK/ha). Zväčšenie dávky minerálnych hnojív do 230-250 kg NPK/ha za súčasného zdokonalenia distribúcie a technológie ich používania by prinieslo veľké zvýšenie úrody. Treba poznámať, že dobré osivo a sejba ozimín a jarin v náležitom termíne patria taktiež k dôležitým činiteľom, ktoré zvýšujú úrodu. Polnohospodárske služby by mali venovať väčšiu pozornosť týmto otázkam. Všetci si však uvedomujeme, že základnou otázkou je nedostatok výrobných prostriedkov. Teda v autorskom závere a súhlasne s výsledkami vedeckých výskumov, ktorých nášť sme predstavili, možno zopakovať známu pravdu: polnohospodárstvo a výroba potravín sú také, aký je priemysel danej krajiny!

MB

Zaujímavosti

20. KONFERENCIA FAO, ktorej sa zúčastnili predstavitelia 147 krajín sveta, týkala sa predovšetkým problému likvidácie hladu na svete. Konferencia dokázala, že tento cieľ nebude dosiahnutý do konca našho storočia. V súčasnosti stále hladuje vyše 500 mil. osôb zo 4,2 mld. obyvateľov sveta, čiže skoro 12 percent celého ľudstva. Prognózy na rok 2000 predvídajú, že v 99 rozvojových krajinách (bez Číny) sa počet hladujúcich osôb zmenší do 390 mil. a za mimoriadne priaznivých podmienok — do 240 mil. Časť delegácií, ktoré sa zúčastnili rokovania tvrdí, že tento počet bude oveľa vyšší. Z referátov predložených na konferenciu vyplýva, že radikálne zlepšenie situácie vo výžive si vyžaduje predovšetkým základné zmeny v medzinárodnom obchode a zvýšenie produkcie potravín v rozvojových krajinách, ako aj rast polnohospodárskeho areálu skoro o 30 percent, a výnosnosti o 72 percent, čo sa považuje za nereálne pre dosiahnutie za necelých 20 rokov.



IBA ZA NIEKOĽKO posledných desaťročí zmizla z povrchu Zeme tretina bahien a močarísk. Tie, čo ostali, sú ľahko dostupné alebo sa nachádzajú v hustých tropických džungliach.

Ale široké osušovanie mokrých území neprinieslo predpokladané efekty. Na týchto miestach sa často značne znížila úroveň vody v rieках a niektoré úplne vyschli. Poklesla aj úroda pestovaných rastlín pre nedostatok vlhka a na mnohých miestach nastala erózia pôdy. Práve preto sa v roku 1967 zišla zvláštia medzinárodná komisia pod heslom Telma (čo v gréckom jazyku znamená — blato), ktorej sa zúčastnilo 18 štátov. Vysvitlo, že samo osušovanie bahnitých oblastí ešte nastačí. Okrem toho treba urobiť ich melioráciu, aby sa zaistilo patriarchálnu vlhkosť pôdy.

Druhým veľkým problémom spojeným z osušovaním bahien je zanikanie pôvodnej fauny a flóry na týchto územiaciach. Veľmi mnoho druhov rastlín a zvierat (najmä vtákov) jedoduchu hynie.



GIGANTICKÝ TRAKTOR. Americká firma Nothern Manufacturing začala sériovú výrobu traktorov-gigantov. Vážia 40,7 ton. Každý má 8 obrovských kolies. Traktory sú určené na prácu na bavlnárskych plantážach a v ovocných záhradách. Kabína traktoriu je klimatizovaná, má rádiotelefón a televíznu obrazovku, ktorá umožňuje sledovať vykonávanú prácu.

FEBRUÁR 80

Tohoročná zima do konca januára nebola príliš tažká. December bol teplejší ako obvykle, najmä prvý dekáda bola v celej Európe neobvykle teplá. V Poľsku teplomery ukazovali dokonca +15 až 18°C. Bolo veľa snehových dní. Viacero ľudomolenia a dažďa ako snehu. Neobvyklým javom v decembri boli silné búrky s prudkými dažďami a vichricami, ktoré sa 10. decembra prehnali nad Krakovom a Censtochovou, 22. decembra nad primorskými mestami o.i. nad Dziwnowom a Dziwnówkom a 25. decembra nad Varšavou a Varšavským vojvodstvom. V horáči sme vobec mali veľa vichric a na Balte morských búrok.

Január tak isto nespôsobil príliš veľké tažkosti. Studené dni sa striedali s teplými. Boli aj veľké snehové zrážky, hlavne v horských a podhorských oblastiach. Ďalší útok zimy prišiel okolo 20. januara, kedy na Orave teplota klesol dokonca na -25°C.

Pregnózy februárového počasia sú v norme. Pravdepodobne bude tak isto menlivé ako v decembri a v januári a neveľmi mrázivé. Zrážok bude tým viac, čím teplejší bude február. Možno očakávať aj silné vichrige a uragá-

ny. Avšak s predvidaním počasia do konca nemožno nič vedieť.

Tento rok má február 29 dní. Tento počet vŕači kalendár Júliusovi Cézarovovi a alexandrijskému astronómovi Sósigenesovi. Práve na neho sa obrátil rimsky imperátor so žiadostou, aby zreformoval kalendár. Sósigenés chcel zladiť dĺžku kalendárneho roku s časom trvania obratníkového roku a určil, že každý štvrtý rok bude dlhší o jeden deň. Tento deň je práve 29. február. Sósigenés zaviedol tiež pre takýto rok trvajúci 366 dní názov „priestupný rok“.

Kalendár, ktorý zostavil Sósigenés, nazvaný juliánsky podľa Cézarovho mena, platil do roku 1582, kedy pápež Gregor XIII. vydal bullu o zavedení nového spôsobu počítania času. Vtedy bolo dohodnuté, že za najbližších 400 rokov — teda od roku 1582 — bude nie 100 ale 97 priestupných rokov, to znamená tie, v ktorých počet stoviek možno podeliť 4. Podľa tohto pravidla bol rok 1600 priestupný a roky 1700, 1800 a 1900 obyčajné.

29. február máme teda v kalendári každé štyri roky a každých 28 rokov v nedeľu. Tento rok je to piatok. S týmto dňom boli v minulosti spojené rôzne povery a predsudky. Rimania považovali všetky nepárne čísla za štastné a priestupné roky za mimoriadne úspešné. Verili, že 29. február je najlepším dňom na uzavretie manželstva

alebo na dôležité rozhodnutia. Dieťaťu narodenému tento deň predpovedali úspešnú budúcnosť. V priestupných rokoch vydávali Rimanky oslavovali sviatok Matronálly čiže Matrón. V háji chrámu Junóny Luciny na Esquiline sa modlili o štásie v manželskom spolužití a dávali svojej bohyne ako obetu kvety. Muži blahoželali svojim manželkám a dávali im dárčeky. Zasa ženy robili hostiny pre otrokov. V obyčajných rokoch sa Matronália oslavovali 1. marca.

Zasa v kresťanskej dobe bol priestupný rok považovaný za nešťastný, rok, ktorý prinášal porážky. Luďom narodeným 29. februára pripisovali v stredoveku neobvyklé schopnosti, napr. predvídat budúcnosť, vidieť veci skryté pred ľudským zrakom. Mali sa o nich starať rôzne tvory, ktoré existovali na zemi v predstavách vtedajších ľudí. Snažili sa v tento deň neuzatvárať manželstvá. Verili, že mladomanželia by nenašli štásie, keby uzavreli sňatak v nepárny deň, na dôvažok v taký, ktorý je iba každé štyri roky. Tento deň sa tiež nekonali smútočné bohoslužby, lebo sa verilo, že duša zomrelého ostáva na zemi až do prvého výročia úmrtia, ktoré by pripadal o štyri roky. Iba obdobie osvetlenstva prinieslo zmenu názorov spojených s dňom 29. februára.

(ZOZB. MISO)

Z KALENDÁRA NA – marec-březen

Podľa potreby odvádzame stojatú vodu z polí a rozhodujeme, aké rastlinky vysejeme na mieste vymrznutých ozimín. Keď to klimatické podmienky dovolia, smykujeme polia, bránime ozimnú pšeniciu a hnojime oziminy dusíkatými hnojivami. Jarne obiliny vysievame v tomto poradí: oves, pšenica, jačmeň. Pred siatím sa semená moríť proti hubovým chorobám. Keď sajeme do obilia červenú dátelinu ako medzikultúru, vyplatí sa ju pred sejboru vymiešať so semenami trávy. Dáva to nie len vyššiu úrodu, ale predchádza stratám dáteliny. V zeleninovej záhrade sajeme koncom marca červenú repu, mrkvu, petržlen a inú skorú zeleninu.

Keďže túto zimu je množstvo krmív dosť obmedzené, musíme mimoriadne starostlivo dbať o ich patričné využitie.

Treba sa snažiť kŕmiť dobytok stále rovnakými druhami krmív. Čím dlhšie dávame nejaké krmivo, tým lepšie je využívané. Súvisí to s tým, že mikroorganizmy nachádzajúce sa v zažívacom trakte dobytka sa „specializujú“ v spracovaní určitých krmív. Teda keď máme k dispozícii niekoľko druhov jaderných krmív (napr. cukrovú repu, vysadené rezky, siláz z lístia, siláz z kukurice, siláz z trávy, suché krmív), nesmieme ich skrmovalať postupne jedno za druhým, ale súčasne dva druhy objemových krmív, tak sušených, ako aj suchých. Pri zostavovaní dávok treba napríklad spájať krmivo repu so silážou, seno so slamou. Je to sice menej pohodlné, ale efektívnejšie. Zmenu druhu

krmiva musíme uskutočňovať postupne. Keď objemové a jaderné krmivá zmiešame pred kŕmením, všetky výživné zložky sú ovela lepšie využité. Dávanie zvlášť objemových a jaderných krmív stázuje účinok mikroflóry nachádzajúcej sa v zažívacom trakte, čím sa zhoršuje aj spracovávanie krmív.

Počas tohoročnej zimy musíme nutne obmedzovať dávky jaderných krmív a používať viacierom krmív. Bola dokonca ustálená finančná náhrada za nevykúpené krmívá, ktoré prislúchajú rolníkom v rámci kontraktácie.

V snahe o plné využitie objemových krmív musíme dávať pozor aj na to, aby sme zvieratám neokysnili zažívaci trakt. Slna má alkalickej reakciu a v normálnych podmienkach si zviera udržiava patričnú kyslosť. K nadmernému okysleniu dochádza vtedy, keď v krmivoviných dávkach je príliš vela mäkkých a vlhkých krmív, kyslej siláže, alebo príliš vela krmív s veľkým obsahom cukru. V krmivovinej dávke (v prepočítaní na suché krmivo) malo by byť ok. 20% slamy alebo sena. Vrstvy siláže treba v žlate presypávať kŕmnou kriedou (25 g na 10 kg siláže). Vela chýb robia roľníci pri kŕmení dobytka silážou. Siláž nesmieme vyberať dopredu, nesmieme ju volne držať dlhšie ako jeden deň. Odkryté miestá v sile alebo silážnom kopci, z ktorých sme vyberali siláž, treba dôkladne zakryť.

Keď ustavujeme denne dávky siláže, nesmieme zabúdať na to, aby obsahovali suchú masu. Tieto dávky by sa mali zvýšovať podľa toho, čím je viazej voda v siláži. Vlhkú siláž dávame dospelému

obydktu v množstve 30 až 35 kg denne pre jeden kus, zasa siláž zo zvádznutých rastlín v množstve 20 — 30 kg. Dospelým ovciám dávame 2 až 5 kg podľa vlhkosti siláže z listia cukrovej repy, prasným prasniciam do 8 kg, kŕmiacim prasniciam do 6 kg denne. Kŕmnym bravom môžeme dávať siláž z vyslaných rezkov cukrovej repy. Dávky by nemali prekračovať — podľa výhry brava — 2—4 kg denne na jeden kus. Prasným a kŕmiacim prasniciam možno dávať siláž z lucerny v dávke 3—4 kg na kus denne. Túto siláž majú ošípané rady a nesmíme už k nej pridať plevy.

Keď kŕmim silážou, musíme nutne dávať zvieratam aj kŕmnu sol tak na lízanie, ako aj v podobe prídatku minerálnych krmív.

Pred príchodom jari upozorňujeme na nevyhnutnosť zlepšenia hospodárenia na lúkach a pastvinách. Je to najjednoduchší spôsob zváčšovania množstva najlacnejších a zároveň najlepších krmív. Vysoká výživná kvalita zelených krmív z lúk a pastvin vyplýva z rôznorodého zloženia rastlín, vďaka čomu sú v nich bohaté zastúpené rôzne aminokyseliny, z ktorých zvieratá budujú vlastné bielkoviny a dávajú produkciu. Napr. dobytok môžno v zime kŕmiť iba dobrým senom, silážou a až pri dojivosti presahujúcej 12 lit. denne možno pridať patričné množstvo jaderných krmív. Každé gazdovstvo, ktoré má patričnú plochu lúk a pastienkov bude mať dodatočné množstvo krmív, ak sa postará o ich vhodné hnojenie ošetrovanie a vôbec využívanie.

S.D.



Mladé dievčatá si vždy rádu oblečú niečo originálne. Sprava úzka čierna sukňa a bielo-červeno-čierna kockovaná blúzka s červeným golierikom a manžetami, zapínaná po celej dĺžke. K tomu dvojité červené opasok a červená kabelka. Zlava úzka

čierna sukňa zapínaná po celej dĺžke na veľké gombíky s dvomi strihanými vreckami. K sukni chutná červená „biele bodkovaná blúzička „babickovského“ strihu, ktorá je naposledy veľmi modrý. Celok dopĺňuje veľmi modrý opasok s červenou myšlenkovou vreckou a červenou bavlnou.

Vyplatí se delší život?

Za dnešních podmínek pracuje človek sotva polovinu života: do 20 až 25 let se učí, po 50. až 60. roku života odchází do důchodu. Prodloužení pracovní schopnosti jen o 10% by každé zemi přineslo obrovské ekonomické efekty. Vědecké výzkumy, týkající se prodloužení lidského života, tedy i jeho aktivní části z ekonomického hlediska, nejsou již jen věci medicíny. V so-

větském týdeníku Něděla (č. 36/79) prof. N. Dubinin uveřejnil článek o možnosti vyhledání elixíru mládí. Autor oceňuje stáří jako poruchy v činnosti genetické informace kódované v každé buňce. Závěr: působení proti stáří se musí uskutečňovat v geneticko-molekulární sféře. Event. dosažitelný výsledek: 120 až 130 let života.

TAKÝ JE ŽIVOT...

V anglickej dedinke St. Barbanas sa dvakrát v tom istom mesiaci konal sobáš toho istého páru. Počas prvého „formálneho“ sobáša sa stalo, že zlodej ukradol fotografovi z auta kamery s celým vybavením. Kaďže mladucha sa dožadovala, aby slávnosť predsa len nafilmovali, bolo treba zorganizovať novú ceremoniu za účasti tých istých svadobčanov.

Už jedenásť dní po uzavretí manželstva jedna občianka z mesta Tampa na Floride požiadala o rozvod. Príčina bola celkom neobvyklá. Vysvitlo, že všetky lúbostné listy, ktoré dostala od svojho manžela ešte pred sobášom... prepísal z archívu svojej babičky.

Istý holík v Skonsmone vo Švédsku požadal o rozvod a zdôvodnil to faktom, že manželka ho ľustivo okradla, keď spal. Manželka vysvetlovala: — Zbadala som, že môj manžel flirtuje s jednou zákazníčkou a dohovára si s ňou schôdzku. Nepohádala som sa s ním, nezbila som ani jeho, ani ju — iba keď spal, zobralala som mu umelý chrup a

poslala tej panej s lístkom: Žiaľ, môj manžel nemôže prísť osobne.

Neobvyklým únoscom bol istý policajt, ktorý mal službu na belgicko-západonemeckých hraniciach. Uniesol dievča, držal ho zavreté niekoľko dní, hoci od neho nič nežiadal a ani od jej rodiny. Každý deň jej iba nosil... ponožky a prosil, aby mu ich vyprala a zaštopkala.

Súd v Lyone odsúdil na finančnú pokutu snúbenca menom Jacques, ktorý v poslednej chvíli pred sobášom opustil svoju nastávajúcu. Musel svojej bývalej snúbenici zaplatiť 1200 frankov odškodného ako úhradu výdavkov spojených so svadbou a 5000 frankov za morálne straty. Jacques nechal svoju snúbenicu, keď už mala pripravené svadobné šaty, odoslané pozvánky a objednanú svadobnú hostinu.

Kubánsky rodinný zákon z marca 1975 predvída pokutu pre manželov, ktorí nepomáhajú manželkám v domáčich práciach.

Z DOMÁCEHO HRNCA

MASLO najlepšie uschovávame v kameninovej nádobe, pevne stlačené, osolené a tesne prikryté. Mlieko, maslo, smotana atď skladované v chladničke rýchle vstrehavajú vône, preto všetky potraviny malí by byť vždy dobre zabalene. Niektoré potraviny môžeme dávať do zvláštnych nádôb. Avšak najpraktickejšia je celofánová fólia, ktorou prikryvame aj hrnce s polievkou, mäsom, šťavami atď. Vyplatí sa tiež kúpiť zvláštny pohlcovač vône, určený práve pre chladničky.

ponoriť na dve minuty do vriacej vody a až potom dať do hrnca so zeleninou.

VACSIE STRIEBORNE predmety čistíme čipavkom zmiešaným s kriedou. Ak je na striebre ciselovaná vzorka, čistíme ho čipavkom s práškou magnéziou, pričom dávame pozor, aby sme striebro nepoškrabali.

STRIEBORNE OZDOBY ponárame na 12 hodín do nádoby s liehom napr. denaturovaným a po vytiahnutí ich vysušíme presypávaním teplými, suchými pilinami. Strieborné šperky možno tiež umývať v teplej mydlovej vode s čipavkom.

POSTRIEBRENE predmety čistíme tak, že ich šúchame mäkkou handričkou navlhčenou denaturovaným liehom. Robíme to rýchle, lebo príliš dlhý styk s liehom sa pre takéto predmety neodporúča.



Pre mladé dievčatá navrhujem tento originálny sveter veľmi moderného strihu, ako keby bol priširoký. Má šálový golier, dve vrecká, je zapínaný na tri gombíky. Model na našom obrázku je škoricovej farby. K tomu kockovaná košeľová blúzka a tweedová sukňa.

VÍŠ, ŽE...

Mládež do 29 let činí 52,2 procenta obyvatel v Polsku. V této skupině je až 51 proc. mužů. Mladé ženy si tedy u nás nemohou naríkat. Zádná nemusí zůstat starou pannou, ba v případě vдовství či rozvodu se může po druhé vdát. Svobodný stav je spíše údělem mužů.



Na naši planetu nastále padá „děsít“ kosmického prachu. Sovětí vědci vypočítali, že ročně ho spadne 40 tisíc tun. Část se zvedá a vraci do vesmírného prostoru, zbytek zůstává ležet a činí Zemi těžší. Má to vliv na průběh geologických procesů. Za posled-

Máme zimu a tak nielen ženy, ale i muži si radi obliečú teplý sveter — do práce budě dokonca k večernému posedeniu například pred televizorem. Našim šikovným čitateľkám navrhujeme tieto dva slušivé modely. Obidva

ních 500 let naše planeta přišla na váze o 0,001 procenta.

Gerentológovia, čiže vedci zaobírajúci sa starnutím ľudského organizmu a liečením chorôb staršieho veku, urobili zázrak, keďže omladili velkú časť ľudstva, na dôvažok bez použitia akýchkoľvek farmakologických prostriedkov. Jednoducho ustáli kritéria oceňovania, koho treba považovať za mladého a koho za starého.

Teda, aby neboli žiadne pochybnosti: — mladí to sú v súčasnosti ľudia do 45 rokov života, v strednom veku sú všetci od 45 do 59 rokov života a v staršom veku — v rozmedzi 60—70 rokov. Iba tí, čo majú vyše 76 rokov — sú ľudia starí.

svetre sú takého istého stylu, široké, so šálovým golierom, tak isto širokými rukávmi a dvojradovým zapínaním. Dámsky sveter je červený so sedým prúžkováním, pánsky sedý s čiernym prúžkováním.



mladým mladším najmladším

Sype zima
biele vločky
na kapce a
topánočky.

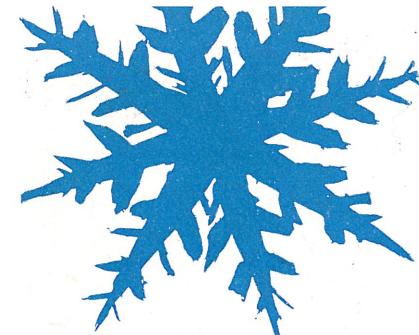
Sype, sype
biely sneh,
začína svoj
zimný beh.

Beží, beží
dolu stráňou
s vločkou hrá sa,
mazná sa s ňou.

Z kŕdla vločiek
ako z hniezda
letí ďalšia
snežná hviezda.

Už ich sto
a tisíc letí...
Kam sa náhlia?
Ku vám, deti!

EVA
VRBICKÁ



Zimné hry

Bolo raz jedno dievčatko a bolo veľmi zvedavé. Len čo ráno otvorilo oči, už sa aj opýta:

— A kto ráno vyháňa tmu? A čo sa snívalo v noci klavíru? A ako sa rozprávajú špendlíky na oteckovom saku? A prečo tenisová raketa nelieti vo vesmíre? A kedy aj mne narastú fúzy?

Veru to bolo zvedavé dievčatko. Kam len mohlo, strkalo nosik, gúľalo očami a stále rapanalo:

— Akoprečonačoktočoským?

Dedko sa smial s hovoril:

— To dievčatko má v sebe opytovací strojček. Na všetko je zvedavé!

Mamička sa nesmiala, iba si vzdychla:

— Ach, ach, také zvedavé

stvorenie hádam na svete už ani nie je.

— Ani v Afrike? — spýtal sa dievčatko.

— Ani w Afrike, — povedala mamička.

— Ani v Austrálii? — znova sa opýtal dievčatko.

ke žije najzvedavejšie dievčatko na svete. Volá sa Zvedavica Zvedavá Najzvedavejšia Naj-najzvedavejšia.

Dievčatko stálo pri okne a pozeralo sa, ako po oblohe plávajú veľké oblaky. Boli ako modré slony, ktoré sa kúpu vane a člapocú chobotmi.

DANIEL HEVIER

**KAM cestujú
oblaky ?**

— Veru ani tam nie je, — ozval sa otecko. — Také je iba tu, u nás. Tento náš malý zvedavý nos! — a potiahol dievčatko za nos.

Ale dievčatko povedalo:

— Aby ste vedeli, v Amafra-

— A tá Zvedavica Zvedavá — pokračovalo dievčatko, stojí teraz pri okne a pozera sa na oblaky a rozmýšľa, kam asi cestujú.

— A kam cestujú? — spýtal sa dedko.

— Cestujú... no... no... do Oblakovej ríše. Žije tam jeden veličiný slon menom Baramburambon. Ten slon tam vypúšťa velikánske oblaky z celého sveta a počíta ich. Počíta celý deň a celú noc a stále a stále, až ich všetky presne spočítá — a potom už môžu ísť, kam len chceú.

— Hm, — povedal otecko a mamička sa spýtala:

— To teda znamená, že aj tamten obláčik cestuje do Oblakovej ríše?

— Samozrejme, — povedalo dievčatko. — Nevidíš, ako sa ponáhľa?

A naozaj: obláčik sa ponáhľal a o chvíľu ho nebolo. A obloha bola čistá, čistučká. Ako zrkadlo na jazere, kde sa v zime tak dobre korčuľuje...

Poznávajme slovenských tvorcov

ALOJZ ČOBEJ sa narodil 7. októbra 1935 v Stropkove. Po štúdiách na Filozofickej fakulte v Prešove a Bratislave pôsobil ako profesor slovenčiny a latinčiny na Gymnáziu v Banskej Bystrici. Od roku 1972 pracuje ako vedúci Literárno-dramatickej redakcie banskobystrického rozhlasového štúdia. Väčšiu časť literárnej tvorby napísal pre rozhlasové vysielanie. Sú to dramatizácia diel Balzaca, Jégého, Kukučína i sovietskych autorov, dramatické pásma a rozhlasové poviedky. V roku 1973 napísal rozhlasovú hru o horehronskom zbojníkovi Jakubovi Surovcovi pod názvom Ja musím byť zbojník a v roku 1975 hru Medzi ľuďmi nie si sám. V relácii Deti a svet opísal svoje zážitky z cest po Kube, Kartágu, Djerbe a Sahare. Pravidelne



prispieva do humoristických relácií Maratón, Banskobystrický robotník, Kaleidoskop i do časopisu Roháč. Verše a piesne pre deti prinášajú časopisy pre deti, najmä Zornička. Jeho muzikál pre deti Na zelenej lúke uviedla televízia v roku 1975 Hry Pionierske leto (1977) a Princezná je smutná (1978) vyšli knižne. Alojz Čobej piše texty a hudbu pre populárne, angažované a detské piesne. Má rád deti, leto, hory a bryndzové halušky.

Z čoho pečú chlieb?

1.

Z plechu robia autá,
zo živice lep.
Hádajte ušak, deti,
z čoho pečú chlieb?
Chlieb sa peče z bielej múky
je to jasná vec,
ak má pekár dobre
vykúrenú pec.

2.

Z vlny robia látky,
z hráčov kapelu.
Lenže z čoho v mlyne
múku namelú?
Namelú ju z zitka a zo
zlatej pšenice.
Na hrst múky treba
zrniek tisíce.

3.

Kravička dá mliečko,
slepka vajíčka.
Ako sa vsak rodí
žitko, pšenička?

Treba oráť, siať a kosiť,
spraviť vela prác,
aby mali ľudia
chleba stále viac.

TEXT A HĽUBA: ALOJZ ČOBEJ



Zakončení soutěže pro mládež o nejlepší kresbu

Soutěžní komise přiznala odměny — sportovní nářadí — účastníkům soutěže pro mládež o nejlepší kresbu. Komise rozdělila přijaté práce do tří skupin podle jejich hodnoty.

V PRVNÍ SKUPINĚ (5 odměn) to budou kopaci míče pro chlapce a volejbalové míče pro dívky.

VE DRUHÉ SKUPINĚ (9 odměn) badmintonové rakety se soupravou opeřených míčků.

Danuše Zaunarová, VI. třída, Zelov: S větrem o závod



PRÁCE VE TŘETÍ SKUPINĚ budou odměny hokejovými holemi a kotouči (chlapci) a kreslicími soupravami (dívčátka). Celková hodnota přiznaných odměn činí 9000 zlatých.

I. SKUPINA: Božena Jończykova ze Zelova, Jan Pospíšil ze Zelova, Zdzisław Kulawiak z Dolní Zubřice, Małgorzata Paleniková z Dolní Zubřice, Grażyna Pawlaková z Dolní Zubřice.

II. SKUPINA: Božena Matysová ze Zelova, Kristína Paluchová z Dolní Zubřice, Zbyňk Matanog z Dolní Zubřice, Eugeniusz Płaciak z Dolní Zubřice, Stanislav Holla z Dolní Zubřice, Robert Kulawiak z Dolní Zubřice, Halina Zubrzycaková z Dolní Zubřice, Grażyna Węgrzynová z Dolní Zubřice, Marta Pivovarčíková z Kacviny.

III. SKUPINA: Pavel Matys ze Zelova, Anna Smatanová ze Zelova, Vitek Chruštilský ze Zelova, Bohdan Matys ze Zelova, Miroslav Volský ze Zelova, Danuše Zaunarová ze Zelova, Mařenka Pospišilová ze Zelova, Bohuslav Adamus ze Zelova, Miroslav Světlák z Dolní Zubřice, Halina Mastelová z Dolní Zubřice, Marie Kulaková z Dolní Zubřice, Warta Węgrzynová z Dolní Zubřice, Lucie Cieluchová z Dolní Zubřice, Grażyna Kozaková z Dolní

Zubřice, Halina Maciaszová z Dolní Zubřice, Eva Kulawiaková z Dolní Zubřice, Anna Giondlová z Dolní Zubřice, Petr Urgasz z Dolní Zubřice, Bogusław Źadlo z Dolní Zubřice, Jolanta Pulková z Dolní Zubřice, Božena Mastelová z Dolní Zubřice, Halina Kulawiaková z Dolní Zubřice, Jolanta Miaszkowská z Dolní Zubřice, Kristína Omylaková z Dolní Zubřice a Peter Adamec z Kacviny.

Boženka Jończykova, V. třída, Zelov: Konec léta



RADY ■ PORADŇA ■ RADY ■ PORADŇA ■



Czytelnik A.Z. ze Spisza zapytuje w jakiej sytuacji można uzyskać odroczenie zasadniczej służby wojskowej, jeżeli prowadzi się gospodarstwo rolne?

Sprawy te reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 września 1979 roku w sprawie udzielania odroczzeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznania paborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin ogłoszone w Dzienniku Ustaw Nr 21, poz. 124 z 1979 roku.

Ogólny przepis stanowi, że odroczenia służby wojskowej ze względu na pro-

wadzenie gospodarstwa rolnego udziela się pborowemu, jeżeli prowadzenie gospodarstwa jest uzależnione od jego osobistej pracy w tym gospodarstwie i w jego rodzinie nie ma innej osoby zdolnej do zastąpienia go przy wykonywaniu podstawowych prac w tym gospodarstwie. Jeżeli ktoś z rodziny pracuje w wyuczonym zawodzie lub we własnym gospodarstwie, albo nie mieszka w tej samej miejscowości uzna się, że nie może on zastąpić paborowego w prowadzeniu gospodarstwa. Do członków rodziny niezdolnych do zastąpienia paborowego w wykonywaniu prac w gospodarstwie zalicza się również następujące osoby:

rodziców i dziadków, żonę i dzieci własne, przysposobione, pasierbów, rodzeń-

stwo oraz dzieci obce wzięte na wychowanie i utrzymanie, w tym także w ramach rodzin zastępczej.

Odroczenie zasadniczej służby wojskowej może mieć miejsce jeżeli gospodarstwo rolne prowadzone przez pborowego spełnia jeden z następujących warunków:

a) gospodarstwo jest zarejestrowane jako gospodarstwo specjalistyczne, b) nie jest gospodarstwem specjalistycznym, ale z tytułu uzyskiwania wysokiej towarowości korzysta z kredytowej pomocy państwa, takie jak uzykuja specjalistyczne gospodarstwa rolne, c) w okresie ostatnich 2 lat przed terminem stawienia się paborowego do pboru areału użytków rolnych gospodarstwa został powiększony co

najmniej o 20%, w wyniku czego powierzchnia tych użytków osiągnęła nie mniej niż 8 ha, a średnia wartość produkcji z 1 ha sprzedawanej jednostkom gospodarki uspołecznionej nie uległa obniżeniu. Z odroczenia zasadniczej służby wojskowej może skorzystać pborowy, jeżeli w okresie dwóch lat przed datą złożenia podania o odroczenie gospodarstwo dotknięte zostało klęską żywiołową (np. pożar, powódź).

Bliższych szczegółów w sprawie odroczenia zasadniczej służby wojskowej rolnikom udzielają Urzędy Gminne, do których wnosi się podania w tej sprawie. O odroczaniu orzeka rejonowa komisja pborowa.

M.B.



Zapalenia mózgu u owiec są częstsze niż się powiecznie przypuszcza. Przypadki zapalenia mózgu wcześnie i należycie rozpoznane pozwalają na szybkie ich zwalczanie. Jako przyczynę zapalenia mózgu przyjmuje się: porażenia słoneczne, cielne (długie przebywanie w dusznej i gorącej oczarni), urazy mechaniczne, ropowice, nowotwory oraz pasożyty mózgu. Dalszymi przyczynami zapalenia mózgu mogą

być zapalenia wtórne na tle innych chorób np. biegunki. W zależności więc od przyczyn wywołujących, zapalenia mózgu można podzielić na niezakaźne i zakaźne.

Najczęstszą przyczyną niezakaźnego zapalenia mózgu są błędy żywieniowe. Wywołać go mogą zatrucie substancjami trującymi znajdującymi się w pasy — w ziemniakach, gryczach, łubinie, wskutek zatrucia grzybkami roślin, pleśniami, stęchłym sianem a następnie niektórymi jarzynami. Objawy mózgowe występują również u zwierząt, gdy są one trzymane długo na ubogim

żywieniu. Z objawów na pierwszy rzut oka widać podniecenie, rozszerzenie żyrenic, oko zaczernienie. Często też odwrotnie, może wystąpić apatia, wyginanie głowy na bok, silne slinienie się. Zauważa się zgrzytanie zębami, chwiejny chód, ruchy maneżowe. Jagnięta nie mogą znaleźć matek. Po pewnym czasie występują drgawki, zwierzęta przewracają się, trzymając głowę wygiętą ku tyłowi i wywracając oczy. Tęto i oddech są wtedy zwolnione a oddawanie kału i moczu wzmożone. Śmierć następuje wśród drgawek lub śpiączki. Przy słabszym zatruciu psycho-

dzi do wyleczenia, jednak pozostaje jeszcze przez pewien okres czasu charakterystyczne otępienie i niechęć do jadła. Ciężko chore zwierzęta należy poddać ubojowi. Lżej chore należy trzymać w chłodnej, przewiewnej owczarni i stosować okłady na głowę ze śniegiem, lodu lub zimnej wody, upusty krwi, środki przeszczepiące uspakajające oraz uregulować diety. W okresie zdrowienia należy zwierzęta otaczać troskliwą opieką, a w żywieniu unikać nieodpowiednich pokarmów.

H. MĄCZKA



GRATINOVANÉ VAJCA

Rozpočet: 5 vajec, sol, oco, 2 žemle, 20 g masla, 20 g krupicovej múky, 1 dl mlieka, 10 g syra.

Do vriacej osolenej a octom okyslenej vody opatrne vyklopíme štyri vajcia, aby sa žltok nerozlial, a varíme ich na miernom ohni. Počas varenia bielok vidičkou zláhka preložíme cez žltok tak, aby bol žltok úplne zakrytý. Uvarené vajcia (žltky majú byť polotuhé) z vody vyberieme a položíme na plátky opeče-

nej žemle. Maslo rozpustíme, pridáme múku, spolu prehrejeme, zalejeme mliekom a odparíme na kašu. Do vlažnej zláhka zamiešame žltok, sol a z bielka ušľahaný sneh a polejeme ho pripravené vajcia. Vrch posypeme postruhaným syrom a dáme zapieci.

VAJEČNÉ KROKETY

Rozpočet: 40 g masla, 60 g krupicovej múky, 1½ dl mlieka, 4 vajcia, sol, čierne korenie.

Na obálovanie: 20 g hladkej múky, 1 vajce, 2 lžizice mlieka, 80 g strúhanek, 100 g oleja.

Z masla a múky pripravíme bledú zápražku, ktorú zalejeme mliekom a odparíme na hustú kašu. Do

nej pridáme na tvrdzo uvařené, posekané vajcia, sol, korenie. Maslo roztačíme na vymastený plech na hrubku prsta a necháme vychladnúť. Potom ju pokrjáme na dvanásť kuskov, obalime mukou, rozšľahaným vajcom, strúhanou a vyprázdam v rozprálenom oleji.

Podávame so zeleninovým privarkom.

KYSNUTÉ OMELETY

Rozpočet: 300 g krupicovej múky, 20 g droždia, 20 g cukru, 80 g masti, 150 g lekváru, 20 g práškového cukru, 1 vajce, mlieko podľa potreby (asi 4 dl), sol.

Do preosiatej múky dáme cukor, droždie rozdro-

bené vo vlažnom mlieku, vajce, trochu soli, všetko zamiešame a dáme na teplé miesto vykysnúť. Na rozpálenej vymastenej palacinkovej forme pečieme omelety. Potrieme ich lekvárom, stočíme a posypejeme cukrom.

MIEŠANÉ VAJCA SO SYROM

Rozpočet: 8 vajec, 4 lžizice mlieka, sol, 40 g masti, 60 g syra, červená paprika.

Na panvici rozpálime mast, na ktorú vylejeme vajcia rozšľahané s mliekom a solou. Potom pridáme postrúhaný tvrdý syr a za stáleho miešania necháme stuhňu. Dáme na tanier a posypeme červenou paprikou.

ŽIVOT
CZASOPISMO
SPOŁECZNO
KULTURALNE
Ukazuje się
do 15 każdego
miesiąca

NEVIETE SI PORADÍT S RÓZNYMI TAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSŤAMI, KTORÉ VAS ROZČUEUJÚ? NAPISTE NÁM NA ADRESU:
REDAKCIA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH CASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelny, Marian Kaśkiewicz — z-ca red. nacz., oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jablonka), František Bednářík (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzica Góra), Augustin Bryja (Lapsze Wyżne), Alojz Galuš (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapčík (Mikolajów), Ján Kováčik (Zubrzica Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Wacław Luščiński (Zelów), Lídla Mšálová (Zubrzica Góra), Lídla Mundllová (Kučov), Ignáč Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojovská (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gesiniec), Valerie Wojnarowska (Warszawa), Andrej Vaksmaný (Tribš), Andrej Vojtaš (Jurgacie).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska; tłumaczenia na język polski — Alžbeta Stojovská; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga; red. techn. — Magdalena Polakowska; red. graf. — Krystyna Iwanicka.

Nadesłany rekordy, fotografie i rysunki redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wilejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57

Adres ZG TKCIS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38, tel. 212-92.

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II kwartał roku bieżącego, do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego, do 10 września na IV kwartał roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartał 3 zł, półrocze 6 zł, rocznie 12 zł. Jednostki gospodarki uspołecznionej, instytucje, organizacje i wszelkiego rodzaju zakłady pracy zamawiają prenumeratę w miejscowościach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” w miejscowościach zaś, w których nie ma Oddziałów RSW — w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli.

Prenumeratę za zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata za zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50%, dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zleceniodawców instytucji i zakładów pracy.

Oddano do sklepu 12.12.1979 r. Numer podpisano do druku 28.I.1980 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1584. Nr indeksu 1153-201045. O-62.

PSYCHO-ZÁBAVA

JMÉNO VĚŠTÍ

DOROTA Ženy tohoto jména jsou originální, jejich zevnějšek, krása, povaha, temperament i zájmy jsou zcela nevšední. Dorota je většinou středně vysoká, moudrá, bystrá a intelligentní. Na všechno dovede pohotově odpovědět, hýří různým důvtipem. Letora sanguinická nebo flegmatická. Je nadaná, velmi dobré a snadno se učí, vyniká zvláště v humanitních vědách. Schopná výzkumná a vědecká pracovnice. Nikdy neveziplane, nedá se nicím uchvátit; nadšení a euforie jsou jí cizí. Pokud v ní vzplne jiskřička romantismu, pečlivě to ukrývá a ani sama před sebou se k tomu nepřizná. Je tříslivá, dokonale se vždy ovládá. Samotářka, většinou bez přítelkyně. Známá a přátelé ji cení za moudrost, za znalosti a trochu se jí bojí pro ostrý jazyk.

Dorota nemá ráda pomluvy, plané řeči, zábavy ani příliš módní a výstřední oblečení. Muže-li vybírat, volí samotu. Prováděli se, ježí manžel je o hodně starší. Děti vychovává velice přísně.

Vzácně se vyskytuje Dorota zcela odlišného typu: rozkošná ženuška, lehkomyšlná a svůdná záletnice.

TADMÍR

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADA ZA PREDSDOK NAŠICH BABIČIEK. OSTATNE, VEĽ JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNIVA:

PALICA — znamená to, že sa budete tešiť zdraviu a spokojnosti v domácnosti, ale aj na pracovisku vám predstaví výjadria spokojnosť s vašou prácou. Keď sa vám snívalo, že ste palicu našli, nie je to najlepší sen, môže sa totiž stať, že ľudia, ktorí vám nie sú práve priateľsky naklonení, zvítazia a vy môžete mať následkom toho neprijemnosti. Ale sen môže byť ešte iný. Môže sa vám snívať, že ste sa o palicu opierali počas chôdze, čo nie je dobré, môžete totiž očakávať ochorenie a to vy sám alebo aj menšiu nemoc v rodine, ktorá však nebude mať nejaké zlé následky.

VRECKOVKA — keď ste ju vo sне videli, môže to znamená hádku v najbližšej rodine, preto si musíte dať pozor na to, čo hovoríte. Unáhlený úsudok môže mať dlhodobé následky. Ale keď sa budete ovlaďať, všetko dopadne dobre. Hodvábna vreckovka, ktorú ste vo sне videli alebo nosili znamená, že ste zamilovaný. Známost vyzera vážne a môže skončiť sobášom, ale radíme, aby ste si všetko dobre premysleli.

VRECKOVÝ NÓŽ — ktorý ste mal vo sне alebo ste ho používali na krájanie jedlá, najpravdepodobnejšie znamená stratu.

stáva sa aj takto...

NEJSTARŠÍ LILIPUTÁNKA NA SVEJCI
podle amerického tisku žije v USA. Je to paní Zuzana Pokanyová, Američanka madarského původu. Letos oslavila svého 101. narozeniny. Nejstarší lilliputánka světa měří 91 cm a váží pouhých 18,5 kg. Na své stáří je čilá a tělesně i duševně zcela zdravá. Má tři dcery, dva syny a ctnáct vnoučat a pět pravnoučat. Všechny jsou normálně vysoké.

ŠTVORICA Z ABBY. Vo Švédsku sa velmi dôkladne počítia príjmy obyvateľov a podla zákona, celkom bezohľadne vyrubuje najvyššiu v Európe daň z príjmov. Práve na základe tohto prameňa švédské časopisy vypočítali, že populárne kvarteto Abba zarobilo v minulom roku vyše 75 miliónov dolárov. Jeden člen súboru zarábal za deň takto, kolko predsedá vládu za mesiac. Dane pohľtili 85 percent ziskov Abby.

do továreň na výrobu bicyklov (25 percent podielov), kúpu obchodného centra jednom zo švédskych miest (vyše 7 mil. dolárov), kúpu supermarketu v západnom Švédsku (5 mil. dolárov), garáží a opravovní v Göteborgu (4 mil. dolárov), domov, stavebných pozemkov, aktií cenných papierov za vyše 30 mil. dolárov. Samozrejme sú to investície iba za jednu rok.

Teda Money-Money...

Z NOH NA
RUKY. Pred šie-
stimi rokmi jeden zo ře-
šanghajských obyvatelov stra-
til počas několika dní
obě dlaně. Počas

DÁMSKY GANG. Skupina dievčat zo západonemeckého Freiburga dost nevesedným spôsobom zrealizovala heslo o dámprávnosti žien. Zorganizovala tiež „dámsky“ gang motorizovaných chuliganov („rockersov“), ktorí prepadávali, bil a rabil svoje rovensičky. V tomto gangu bolo vysé dvadsať dievčat od 14 do 21 rokov, ktoré sa vyznačovali neobvyklou brutalitou. Vďaka energickej akcii policie zatkli skoro všetky dievčá z „dámskeho gangu“. Vtedy vysvitlo, že sú to väčšinou dcéry všeobecne vážených freiburgských občanov, o. i. známych obchodníkov, právnikov a dokonca — miestneho pasto-

SPAGHETTI A LÁSKA. Abi sa zahájila svojmu budúcomu manželovi, švédská filmová hviezda Anita Ekbergová (známa o. zo slávneho filmu *Dolce vita*) prečasťala jest svoje obľúbené jedlo — spaghetti a zanedlho schudla 11 kilogramov. Na prík tomu západonemecký filmový producent a herečkin snubenc Fred Bertholf konštatoval, že je následaj príliš tučná a zrušil zaspisnenie. Utechu po strate snubencu našla 48-ročná herečka opäť včas svojom oblúbenom jedle a teraz väzí sa vyše 80 kilogramov.

— Mám radšej spaghetti ako lásku... — povedala predstaviteľom tlače „ladová horec“ rā, ako všeobecne nazývajú Anitu Akbergovú.

Z RIGY do Vladivostoku je vyše 10 000 km. Túto vzdialenosť prekonal peš sovietsky dôchodca Georgij Bušujev. Trvalo mu to sedem mesiacov a 25 dní. Túto cestu počnikol kvôli zdraviu, keďže mal infarkt a lekári mu odporúčali veľa polohy, bu na čerstvom vzdachu. Spiatočnú cestu prešiel lietadlom. Tvrdi, že po tejto púti sa cíti oveľa lepšie.

PŘÍSLOVEČNÝ ANGLICKÝ SMOG, směs lepkavé mlhy a kouře, v současné době došel další složku, stejně skutečně znečištění jící přírodní prostřední, jiz angličtí vědci zkoumají elektrický smog. Na Britských ostrovů v nich existuje celá řada vysílaček, které pracují na ultrakrátkých vlnách a také reprezentují stanice rozhlasu a televize. Podle měnění vědců ohrožují přírodní prostředí stejně jako odpad z chemických rezekví. Odborníci soudí, že tak velká koncentrace mikrovln, denně obkloupujících člověka může způsobit vážné genetické změny v jeho organismu.

Stáva sa, čo potvrdzuje i naša rubrika, že aj vo februári možno spomínať na leto.

卷之三

väčšie problém s technikou. Najstarším automobilom, ktorý sa zúčastnil pretekov, bol Benz z roku 1894. Došiel do cieľa za 6 hodín a 40 minút. Zasa Waleecom sam John Thomas mal smolu so svojim trojkolesovým Rocheletom z roku 1898. Odmiesto ist pred samým cieľom. Ale stať sa točný vodič sa nevzadal — skončil preteky pomocou pedálov. Ostatne v pretekoch Londyn-Brighton niesť víťazov. Všetkých osádky, ktorých sa šťastne podarilo dojsť do cieľa, dosťávajú pamätné plakety.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ BARA
N. A (21.3.—20.4.) — bude to veľmi dobrý mesiac, ktorý priniesie radost, možno aj ťubosťnúj zážitok, zlepšenie finančných záležostí ako dôsledok dobrej práce.
COSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ BYKA (21.4.—20.5.) — po horšom období zasa pravá; zasvetí slnko. Čas je vhodný na cestovanie.

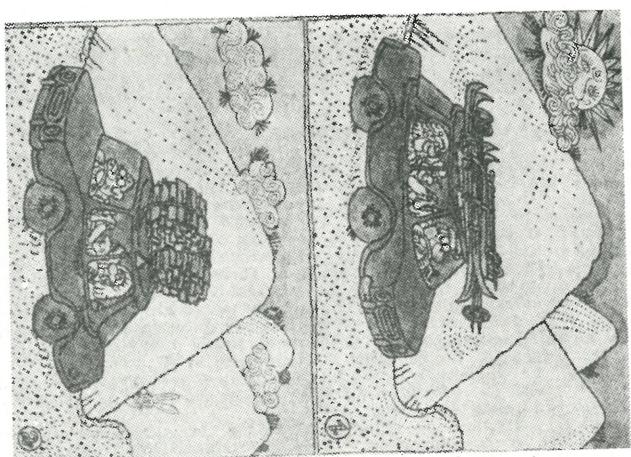
varie a načasťevy.
OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ BLM
ZENCOV (21.5.—21.6.) — marec bude príaznivý pre rodiné a priateľské vzťahy, zdravie väčšiny ľudí sa upevňa. Radime, aby ste si vybrali nč. návštenu k rodičom a starým rodicom.
OSOBY NARODENÉ V NAMENI RAK
(22.6.—22.7.) — radíme, aby ste si dali pozor, lebo tento mesiac nebude pre vás najlepší. Môžu sa vyskúsnutia ťažkosti so zdravím. Dajte si pozor na choroby z prechladnutia.
OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ LEV
(23.7.—23.8.) — dobré zmeny môžete očakávať v láske, rodine, ale aj pri výbavovaní úradních ľudí. Starší ľudia môžu očakávať zlepšenie svojej rodinej a finančnej situácie.
OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ PAMI
NY (24.8.—23.9.) — mnohí sa potesia zlepšiu zdravia a postavenia v zamestnaní. A ďalšia možnosť je, že vám môžu dať žaludok.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ VAH
(24.9.—23.10.) — pre mnohých situácií v mar-
ci nebude najlepšia, prejaví sa to zvýšenou
nervozitou a preto odporúčame kľud a po-
koj. Nakoniec sa všetko urovná.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ SKOR-
PIONA (24.10.—22.11.) — čas nne je vhodný
na cestovanie a podnikanie, mnohí budú vy-
strené nárazom, možno očakávať aj spory a

tažkosti so zdravím. Koniec mesiaca bude však úspešný.
OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ STRELCA (23.11.—21.12.) — pre manželov a zamilovaných bude tento mesiac veľmi príaznivý. Prispôsobené nedorozumenia skončia. Mnohym sa bude darit v práci.
OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ KOZOROŽCA (22.12.—20.1.) — pre rolníkov je tento čas veľmi priaznivý. Ale mladí ľudia môžu očakávať tažkosti so susedmi. Preto si dajte veľký pozor na reči.
OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ VODNARA (21.1.—18.2.) — láska bude hrať v pravdu až do vžívotu. Vodnárov v marci, ale finančnú situáciu sa môže zhoršiť pre nepredfinančné výdavky.
OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ RYBY (19.2.—20.3.) — všetky Ryby musia si dať mimoriadnej pozor na zdravie, lebo choroby z prechladnutia môžu mať veľmi neprijemné následky. Neodporučame cestovať.

Humor na lyžiach



— Nemusíte sa, prosím, obávať, ja si iba prezerám mostík...